

Colecție de portrete ale unor femei remarcabile
- o reflecție asupra 15 culturi ale lumii

Portret de femeie

PERSPECTIVE MULTICULTURALE

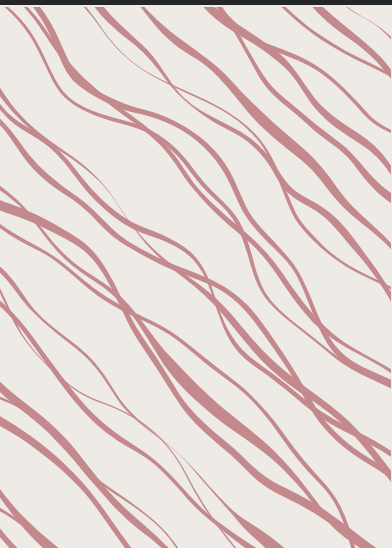
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABES-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABES-BOLYAI UNIVERZITÁT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
INTEGRITY ET EXCELLENCE

UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI
BABES-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABES-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Portret de femeie

PERSPECTIVE MULTICULTURALE

Cuprins

Centrul de Limbă Portugheză – Instituto Cãmoes	
Carolina Beatriz Ângelo	3
Centrul Cultural Italian	
Nilde Iotti	7
Franca Viola	11
Rita Levi Montalcini	15
Biblioteca Austria „Bernhard Stillfried”	
Kalliope Austria – Femeile în societate și cultură	19
Centrul Cultural Rus	
Eufrosina Iaroslavna	23
Institutul Francez – filiala Cluj-Napoca	
Simone de Beauvoir	27
Centrul de Studii Japoneze Sembazuru	
Reforma de mătase: femininul japonez între mit și realitate	29
Centrul de Limbă și Cultură Poloneză	
Maria Skłodowska Curie	35
Centrul Clujean pentru Studii Indiene	
Maitreyi Devi	39
Centrul Cultural Japonez	
Sonobe Hideo – luptătoarea frumoasă și mai puternică decât bărbății	41
Centrul de Studii Literare Belgiene de Limbă Franceză	
Marguerite Yourcenar: figură a universalității	43
Centrul Cultural Brazilian „Casa do Brasil” și Biblioteca de Studii Latino-Americane	
Clarice Lispector	46
Biblioteca de Studii Nordice	
Figuri feminine norvegiene	50
Institutul Confucius	
Tu Youyou. Premiul Nobel pentru Medicină în 2015	64
Institutul de Turcologie	
Prințesa Khurshidbanu Natavan – poetă, gânditoare și artistă	68
Centrul de Studii Africane	
Marguerite Brankitse	72

Carolina Beatriz Ângelo

Istoria a fost dominată, în mare parte, de figuri masculine, care au conturat dezvoltarea umanității după propria viziune asupra lumii. E cel puțin surprinzător când ne dăm seama că mișcarea sufragetelor, care viza obținerea dreptului de vot pentru femei în Anglia, a avut loc doar aproape cu un secol în urmă, iar primele dovezi ale mișcării feministe, pe plan mondial, au fost înregistrate abia la finalul secolului al XVIII-lea, în Franța, în timpul Revoluției Franceze.

În Portugalia, o figură notabilă a importanței femeilor în istorie este Carolina Beatriz Ângelo. S-a născut în Guarda, o regiune din centrul Portugaliei, însă s-a mutat la Lisabona pentru a studia medicina. În urma finalizării studiilor de medicină generală, Carolina Beatriz s-a specializat în ginecologie la Școala de Medicină și Chirurgie din Lisabona (în prezent, Facultatea de Medicină). De profesie chirurg și ginecolog, ea a fost prima femeie care a efectuat operații la spitalul São José din Lisabona și, după cum vom vedea, care a votat în Portugalia.

Carolina Beatriz Ângelo a fost republicană și sufragetă. Era în favoarea divorțului, a educației generației tinere, inclusiv a femeilor, și a salariului egal pentru femei și bărbați. Carolina Beatriz Ângelo s-a implicat activ în mișcările feministe din țara ei. În anul 1906 a devenit membră al Comitatului Portughez din cadrul asociației franceze „La Paix et le Désarmement par les Femmes”, iar din 1907 a făcut parte din „Grupul Portughez al Studiilor Feministe”, fondat de Ana de Castro Osório, una dintre cele mai apropiate prietene ale ei. În 1908, a participat la prima „Conferință Națională a Gândirii Libere” și a participat la înființarea „Ligii Republicane a Femeilor Portugheze”, organizație pe care a continuat să o conducă până în anul 1911.

În 1910, un grup de republicani influenți le-a cerut Carolinei Beatriz Ângelo și prietenei ei, Adelaide Cabete, să coasă în secret numeroase steaguri oficiale, care urmau a fi desfăcute pe 5 octombrie 1910, ziua proclamării primului regim republican în Portugalia. Este ironic că femeile au fost rugate să contribuie doar cu o activitate banală din sfera casnică, precum cusutul, dar astfel au putut, totuși, lua parte la revoluție.

Pe măsură ce se apropiau alegerile, iar noua lege electorală publicată în martie 1911 i-ar fi fost permis, practic, să voteze, Carolina Beatriz a decis, cu sprijinul Ligii Republicane a Femeilor din Portugalia, să ceară permisiunea de vot de la autoritatea locală. Raționamentul ei era următorul: noua legislație prevedea faptul că doar cetățenii portughezi care știau să scrie și să citească și care erau cap de familie pot vota – textul nu menționa și sexul potențialilor alegători. După moartea soțului ei, ea a devenit capul familiei, era fără îndoială alfabetizată ca medic și chirurg și era cetățean portughez, deci, în conformitate cu textul legii pentru drept de vot din 1911, ar fi fost eligibilă să voteze.

Legea nu prevedea însă că anumite femei s-ar califica ca posibili alegători, iar cererea ei de a vota a fost respinsă. Nu era așteptat de la o femeie să voteze, nici măcar să dorească acest lucru, însă Carolina Beatriz Ângelo, fiind conștientă de neclaritatea legii, a insistat și și-a expus cazul în justiție, unde i-a fost acordat dreptul de vota.

No final da primeira phase da pro-
sidente de Mesa, consultou a
mesma, sobre se devia ou não de-
citar a lista de Sr. D. Carolina
Beatriz Ângelo, que se achava pre-
sente, e cujo nome estava ins-
crito nos cadernos do recenseamento.

Astfel, la data de 28 mai 1911, Carolina Beatriz Ângelo a fost femeia cu avutăria de caracter necesară pentru a intra în istoria Portugaliei ca fiind prima alegătoare de sex feminin a țării. Votul ei a fost un act evident de rebeliune și a provocat o reacție din partea autorităților, care în 1913 au schimbat legea pentru a menționa explicit că aveau drept de vot doar cetățenii de sex masculin, cu vârsta peste 21 de ani, care știu să scrie și să citească.

Carolina Beatriz Ângelo a rămas una dintre cele mai importante personalități ale feminismului portughez, iar votul ei a fost începutul unui ideal, aproape imposibil de îndepărtat din mințile generației tinere de femei portugheze. Astfel, urmându-i exemplul și dedicarea, femeile care au terminat cursurile unei instituții de învățământ superior, au primit dreptul de vot în 1931, în Portugalia. Din cauza regimului dur al lui Salazar, aceste restricții cu privire la nivelul de educație nu au fost ridicate decât în anul 1976, în urma revoluției din 1974, când toate femeile portugheze au dobândit drept de vot.

Secție de vot din Lisabona înainte de alegerile prezidențiale din 8 decembrie 1980

Bibliografie și webografie:

1. Robin Morgan, „Sisterhood is Global - The International Women's Movement Anthology”, 1984 (consultat la data de 2 Februarie 2022)
2. da Costa, Jorge Paixão 2015, „Beatriz Ângelo - À Porta da História”, Documentários, História, RTP (vizionat la data de 4 Februarie 2022)
3. Guimarães, Elina, „Mulheres portuguesas, ontem e hoje”, 1989 (consultat la data de 4 Februarie 2022)
4. <https://ensina.rtp.pt/artigo/beatriz-angelo-a-primeira-mulher-a-votar-em-portugal/> (consultat la data de 4 Februarie 2022)
5. <https://www.parlamento.pt/Parlamento/Paginas/Carolina-Beatriz-Angelo.aspx> (consultat la data de 6 Februarie 2022)
6. <https://youtu.be/f6NniZottDM> (vizionat la data de 6 Februarie 2022)

Sursă ilustrații:

1. https://pt.wikipedia.org/wiki/Ficheiro:Carolina_Beatriz_%C3%82ngelo.jpg
2. <https://3.bp.blogspot.com/-B3Bi9NKlr5A/UxogVU8npXI/AAAAAAAAAMI4/-2jSpeCDUwY/s1600/batriz-angelo1.jpg>
3. <http://app.parlamento.pt/upload/Comunicar/Anexos/2015/N10/carolina.pdf>
4. https://static.stacker.com/s3fs-public/styles/slide_tablet/s3/43portugal88HI.png

Text redactat de Teodora Crișan, specializarea Portugheză-Engleză (anul I),

Facultatea de Litere

Nilde Iotti: o viață în politică, o viață pentru politică

Leonilde Iotti, cunoscută de toți ca Nilde, a fost o figură importantă în panorama istorico-politică italiană. Are la activ mai mult de un record: a fost una dintre primele organizatoare ale Uniunii Femeilor Italiene, a fost una dintre cele 21 de femei ale Adunării Constitutive, a fost deputată în Parlamentul Italian și în Parlamentului European, prima femeie Președinte a Camerei Deputaților în Italia, unica președintă a Camerei în Italia vreme de treisprezece ani consecutiv și vicepreședintă a Consiliului European.

Născută pe data de 10 aprilie 1920 în Reggio Emilia, crește urmărind idealurile socialiste ale tatălui Egidio care, datorită angajamentului său sindical, în perioada fascistă este îndeprtat de la locul de muncă. Este o studentă foarte talentată și obține o bursă de studiu la Universitatea Catholică din Milano, dându-și licența la Facultatea de Litere, în 1942. Anii de facultate sunt foarte agitați deoarece nu se simte în sintonie cu credința catolică impusă de instituția academică, dar cu pragmatism și urmând cuvintele tatălui său "Mai bine preot decât fascist", suportă totul și își vede mai departe de drum. În timpul războiului face parte din "Rezistență" și devine membră a ștafetei partizane, ducând ordinele între brigăzi, unul dintre rolurile cele mai semnificative și mai periculoase, ce asigura comunicarea între partizanii care vor conduce Italia spre Eliberare.

La doar douăzeci de ani, devine responsabilă de Grupurile de Apărare ale Femeilor, care împreună cu Luptătorii pentru Libertate, operează pe tot teritoriul italian ocupat. Aceste grupuri, formate numai din femei din diferite clase sociale, reușesc să organizeze o rețea de sprijin extrem de folositoare Rezistenței, procurând medicamente, alimente, haine; transmitând mesaje; transportând pliante, broșuri și, dacă era necesar, și arme. Nilde este una dintre membrii ștafetei, considerate pe bună dreptate adevăratele eroine ale Rezistenței, este o mesageră, prin urmare este o persoană de mare încredere. Experiența în Grupurile de Apărare ale Femeilor și în Rezistența Italiană o transformă în una dintre protectoarele emancipării feminine.

La Referendumul din 2 iunie 1946, pentru prima dată în Italia, femeile își exercită dreptul de vot și sunt „considerate din punct de vedere politic, cetățeni cu drepturi depline” și Nilde, la doar douăzeci și șase de ani, e aleasă în Parlament pe listele Partidului Comunist Italian. La Montecitorio îl cunoaște pe Palmiro Togliatti, președintele carismatic al partidului său, cu care începe o relație sentimentală care va dura toată viața. Această relație este atacată de toată lumea, atât în interiorul cât și în exteriorul partidului, din cauza diferenței de vârstă, Togliatti având dublul anilor lottei, dar, mai presus de toate, pentru că el este căsătorit cu tovarășa sa Rita Montagnana cu care are și un copil.

În același an, a fost introdusă, împreună cu alte femei, în grupul celor șaptezeci și cinci, pentru elaborarea Constituției. Raportul său despre familie rămâne actual până în ziua de azi și a contribuit la scrierea articolelor 29-30-31 din Constituția Italiei.

În anii '50 și '60 se simte exclusă și marginalizată în partid, dar nu renunță și, continuând să muncească în interiorul și în afara Parlamentului, propune o pensie pentru femeile casnice care nu va fi aprobată. După acest moment trist al vieții sale politice, este realeză deputată cu funcții importante în Comitetul Central, în secretariatul național al Uniunii Femeilor Italiene și în comitetul federal din Reggio Emilia. Atunci când Togliatti moare la Yalta în 1964, viața Nildei lotti se schimbă radical, viața personală se înrăutățește, dar viața profesională se îmbunătățește enorm. Sfârșitul anilor '60 și '70 sunt anii mișcării feministe, ai protestelor studențești și ai schimbărilor sociale, Nilde lotti devine avocat în multe bătălii precum Legea Divorțului(1970), Reforma Noii Legislații a Familiei(1975) care promovează egalitatea juridică și morală a soților și egalitatea între copiii legitimi și nelegitimi și, în cele din urmă, întreruperea voluntară a sarcinii (1978).

În data de 20 iunie 1979 devine prima femeie care obține una dintre cele mai înalte funcții de la Montecitorio, la primul scrutin cu 443 voturi e aleasă Președinta Camerei Deputaților. Mandatul ei, cel mai lung chiar și în ziua de azi, va dura treisprezece ani, fiind realeasă în anii 1983 și 1987. Anii mandatului său sunt considerați ca fiind „anii de plumb”, dominați de violență, frică și terorism, o perioadă în care pune pe primul loc rolul pluralist al Parlamentului și apără instituțiile democratice. Nilde Iotti este un Președinte super partes, fiind atentă la minorități și la garantarea maximei reprezentări a tuturor părților. Este prima comunistă ce primește un mandat exploratoriu și renunță la a fi numită senator pe viață, după cum propusese Președintele Republicii Cossiga. Leagă o prietenie puternică, bazată pe respect reciproc, cu Tina Anselmi, membră a Democrației Creștine și căreia, la sfârșitul anilor '80, îi încredințează sarcina de a conduce comisia de anchetă asupra lojei masonice P2. În același timp, lucrează la diferite reforme instituționale și la reforma Regulamentului Camerei împotriva votului secret limitând timpul intervențiilor pentru a reduce capacitatea radicalilor de a obstrucționa luarea deciziilor în plen.

Este o europenistă convinsă și a fost deputată în Parlamentul European între 1969 și 1979. În 1992 a fost propusă pentru alegerile prezidențiale, dar nu sosisese încă timpul pentru a avea o femeie ca Președinte al Republicii Italiene astfel că la al nouălea scrutin Partidul Democrat al Stângii (PDS) renunță la candidatura ei. În 18 noiembrie 1999 scrie o scrisoare către președintele Camerei Luciano Violante prin care comunică faptul că își părăsește scaunul de deputat din motive de sănătate după ce a petrecut cincizeci și trei de ani în politică.

Nilde Iotti a fost o femeie puternică, curajoasă și tenace care a luat uneori decizii chiar în contradicție cu partidul ei. Cea mai mare învățătură a ei este că a fost întodeauna ea însăși, că nu a fost nevoită să facă alegeri renunțând neapărat la ceva, după cum se vede din întreaga ei carieră. Printre ultimele interviuri televizate făcute de Enzo Biagi care o întreba ce își dorește pentru viitor, ea răspundea: „Eu cred că ar fi un fapt extrem de important dacă în ziua în care ne vom fi scos țara la liman am putea spune că, de la începutul până la sfârșitul bătăliei noastre, indiferent de cum ne-am numit și de forma pe care i-am dat-o activității noastre politice, noi am slujit pentru apărarea muncitorilor, pentru garantarea libertății indivizilor și a democrației țării noastre.”

Bibliografie și webografic:

1. Di Grazia Victoria, Le donne nel regime fascista, Marsilio editore, Venezia, 2001.
2. Fallaci Oriana, Gli antipatici, Milano, Rizzoli 1963.
3. Frasca Polara Giorgio, Nilde. Un ritratto appassionato di un grande giornalista che l'ha conosciuta da vicino, in Fondazione Nilde Iotti.
4. Iotti Nilde, NILDE IOTTI Discorsi parlamentari, vol.2 (1946-1983)-(1983-1998), Camera dei deputati, Segreteria generale-Ufficio pubblicazioni e relazioni con il pubblico, Roma, 2003.
5. Lama Luisa, Nilde Iotti una storia politica al femminile, Roma, Donzelli editore, 2013.
6. Salvatori Enrico, Leonilde Iotti detta Nilde, da "Italiani", in Rai Play.
7. <http://www.enciclopediadelledonne.it/biografie/nilde-iotti-2/>
8. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers/nilde-iotti_it
9. https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-nilde-iotti_it.pdf
10. <http://www.storiaxisecolo.it/antifascismo/biografie%20antifascisti21.html>
11. <https://www.rainews.it/articoli/2022/01/da-camilla-cederna-a-milena-gabanelli-tutte-le-donne-candidate-alla-presidenza-della-repubblica-62572bd2-19c5-43d1-98a6-2017bfa69d01.html>.

Traducere Raluca-Ionela Nicoară și Ginevra Cioni

Traducere revăzută de asist. dr. Otilia Ștefania Damian

Autor: Patrizia Ubaldi

FRANCA VIOLA: PRIMA CARE SPUNE “NU” CĂSĂTORIEI DUPĂ VIOL

Franca Viola se naște la Alcamo în Sicilia pe data de 9 ianuarie 1947. E fiica unor țărani, într-o perioadă în care Sicilia trăiește reforma agrară cu mare îngrijorare în special datorită dispariției marilor moșieri și apariției unei clase mijlocii, ce devin apoi noii chiaburi. Are doar cincisprezece ani când părinții ei sunt de acord să devină logodnica lui Filippo Melodia, nepotul unui cunoscut mafiot local și membru al unei familii înstărite. Când Filippo este acuzat de furt și de apartenența la o bandă de mafioți, tatăl Francăi hotărăște să rupă logodna.

Tânărul Melodia emigrează în Germania, dar când se întoarce în Sicilia, după o scurtă perioadă petrecută la închisoare, încearcă de nenumărate ori să “restabilească” logodna cu tânăra Franca. Folosind metode de tip mafiot, acesta amenință întreaga familie Viola, în special pe tatăl Bernardo, căruia îi e arșă căsuța de la țară, îi e distrusă podgoria, îi este adusă o turmă de oi să pască pe terenul unde plantase roșii, și care este chiar intimidat cu un pistol. Niciunul din aceste instrumente nu-l sperie într-atât încât să-l facă să “renunțe” la custodia fiicei.

În 26 decembrie 1965, cu banda sa formată din circa o duzină de prieteni, Filippo Melodia se prezintă acasă la familia Viola și, după ce distruge totul și o bate pe mama tinerei, o răpește pe Franca și pe frățiorul Mariano de doar opt ani care, în încercarea de a o apăra, se agață de picioarele ei și refuză să-i dea drumul. După scurt timp frățiorul este trimis acasă, în timp ce Franca este ținută prizonieră, tot la Alcamo, în casa surorii lui Melodia, unde rămâne închisă timp de opt zile. În timpul acelei lungi săptămâni, fata

este bătută, violată și lăsată să flămânzească. Ea însăși povestește poliției: «Am rămas înfometată pentru multe zile. Mă sfida și mă provoca. După o săptămână a abuzat de mine. Eram la pat, pe jumătate inconștientă». În sfârșit, în ziua de 2 ianuarie 1966 poliția pătrunde cu forța în casă, o eliberează pe fată și îl arestează pe Filippo și pe complicii săi. Cel mai probabil răpitorul conta pe căsătoria forțată, "reparatorie", ce survenea în urma violului, care, după cum prevedea atunci legea italiană, prin articolul 544 al Codului penal italian, ducea la anularea infracțiunii de sechestrare a unei persoane și de violență fizică și, astfel, îl disculpa pe răpitorul care se căsătorea cu propria victimă. De fapt, până acum câteva decenii, așa numita căsătorie "reparatorie", era considerată în Italia o "soluție" care reprezenta răul cel mai mic, pe când răul major ar fi fost dezonoarea imputabilă femeilor care nu mai sunt virgine. Violența sexuală era de fapt considerată o infracțiune de ultraj contra bunelor moravuri și nu una contra persoanei.

Dar Franca refuză să se căsătorească, refuză ceea ce pentru toți reprezintă lucrul cel mai logic de făcut și începe astfel un proces care se desfășoară în decembrie 1966. Tatăl Bernardo Viola se constituie parte civilă în ciuda diferitelor presiuni menite să-l descurajeze. Evenimentul este urmărit cu mare atenție de întreaga presă locală și națională, atât pentru că este prima dată când o femeie alege să se declare "femeie de moravuri ușoare" și să sfideze astfel regulile arhaice ale "onoarei" presupuse și patriarhale, cât și pentru că evenimentul în sine e văzut ca o ocazie de a știrbi, măcar în parte, puterea mafiei. Familia Viola este constrânsă, totuși, să plătească un preț foarte mare, constituit din amenințări, șantaj, o opinie publică ostilă, în fond o izolare deplină, cu poliția afară zi și noapte și fără nicio posibilitate pentru capul familiei de a-și găsi un loc de muncă. Dar poziția Francăi nu se schimbă și cuvintele sale răsună ca o avertizare în fața unei societăți care începe să se miște: «Eu nu sunt proprietatea nimănui, nimeni nu mă poate constrânge să iubesc o persoană pe care nu o respect, onoarea o pierde cel care face anumite lucruri, nu cel care le suportă».

Franca face naveta de la Alcamo la Trapani, însoțită mereu de o mașină de poliție, și cu mare curaj se prezintă la toate audiențele. Filippo Melodia încearcă să-i păteze reputația chiar mai mult decât o făcuse deja, povestind că ar fi întreținut relații sexuale cu ea și în 1963, când erau logodiți, în casa părinților ei, în timpul unor absențe temporare a acestora. Avocații lui Melodia cer, prin urmare, o expertiză pentru a stabili când avusese loc dezvirginarea fetei, o cerere din fericire respinsă de Curte. Procesul se încheie cu condamnarea la 11 ani de închisoare pentru Filippo Melodia și complicii săi.

Drept urmare, familia Viola așteaptă temătoare răzbunarea familiilor condamnaților care, din fericire, nu are loc. Arhiepiscopul din Alcamo, în timpul unei predici, afirmă că tot acel tărăboi legat de proces o va face pe Franca să rămână "fată bătrână". În ciuda acestor afirmații Franca se căsătorește în 4 decembrie 1968 cu Giuseppe Ruisi care, în timpul procesului, este amenințat cu moartea de violatorul Francăi, în cazul în care s-ar fi căsătorit cu ea. Căsătoria este programată pentru data de 10, este o căsătorie în toată regula, cu invitați, rochie albă, flori în biserică, ceremonie... În fața și în spatele bisericii sunt mulți fotografi și curioși, însă rămân toți surprinși, pentru că ceremonia avusese deja loc la 7 dimineața, doar în prezența rudelor și a martorilor.

Legea nr. 442 din 5 august 1981 va abroga în întregime articolele 544, 587, 592 din Codul penal, mai exact articolul 544 care spunea: "Pentru crimele prevăzute de primul capitol și de articolul 530, căsătoria, pe care autorul infracțiunii o încheie cu persoana lezată, anulează infracțiunea, chiar și în ceea ce îi privește pe cei care contribuie la respectiva infracțiune; și, dacă a existat o condamnare, încetează execuția și efectele penale". Infracțiunea de violență fizică se anula dacă violatorul se căsătorea cu victima, victimă care era adesea forțată de propria familie să accepte o căsătorie "reparatorie", în virtutea faptului că nu mai era virgină și, prin urmare, considerată în imposibilitatea de a se căsători. Prima persoană care spune public "nu" unei căsătorii în urma unui viol, punând astfel în mișcare procedura legislativă care va duce după cincisprezece ani la abrogarea articolelor de lege privitoare la delictul de onoare și la căsătoria "reparatorie", este o tânără siciliană: Franca Viola. Refuzul acestei adolescente siciliene de a se supune unui obicei barbar a contribuit, după mulți ani, la procesul prin care aceste lucruri s-au schimbat.

Bibliografie și webografic:

1. Di Bella Maria Pia, Le cas Franca Viola: la ragazza che disse di no, in Les Annales ESC, numero 4, luglio-agosto 1983.
2. Doni Elena, Fugenzi Manuela, Il secolo delle donne, Roma, Laterza 2001.
3. Madeo Liliana, Franca Viola, la rivincita della “svergognata, La Stampa, 15 agosto 1992.
4. <http://www.enciclopediadelledonne.it/biografie/franca-viola/>
5. <https://www.tvsvizzera.it/tvs/franca-viola--la-17enne-che-per-prima-disse-no-al-matrimonio-riparatore/46909902>
6. https://www.collettiva.it/copertine/diritti/2021/08/05/news/la_conquista_di_franca_viola_nessun_matrimonio_riparera_mai_una_violenza-1357541/
7. https://www.google.it/search?q=franca+viola&sxsrf=AOaemvKBJXDrl3DOfvdcy5jQztyJxeVNA:1642763733842&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi7qrjm28L1AhWE_7sHeQvD_AQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1360&bih=625&dpr=1#imgrc=nmtstmHyj5YduM

Traducere de Selena-Andreea Puiu și Meda-Rebeca Faur

Traducere revăzută de asist. dr. Otilia Ștefania Damian

Autor: Patrizia Ubaldi

Rita Levi Montalcini:

DE LA FUGA DE LEGILE RASIALE LA PREMIUL NOBEL

Rita Levi Montalcini se naște, împreună cu sora ei geamănă Paola, pe 22 aprilie 1909 la Torino. Provine dintr-o familie de artiști, ingineri și intelectuali în care femeile sunt încurajate să-și cultive propriile talente, chiar dacă nu trebuiau să facă din ele o profesie. Totuși Rita își convinge tatăl să îi permită să studieze, iar după liceu se înscrie la medicină. Împreună cu verișoara ei Eugenia Sacerdote și cu Renato Dulbecco, participă la lecțiile lui Giuseppe Levi și de la asistenta lui, Hertha Meyer, fugind din Germania nazistă, învață o nouă metodă pentru a cultiva celulele în vitro.

În anul 1936 își ia licența cu 10 pe linie și decide să se specializeze în neurologie și psihiatrie, dar legile rasiale, promulgate în anul 1938, îi exclud pe evrei din instituțiile publice, astfel că Giuseppe Levi își găsește un loc de muncă la Universitatea din Liège și Rita la departamentul de neurologie al Universității din Bruxelles. Înainte ca trupele să ajungă în Belgia, se întoarce la Torino, unde organizează un laborator improvizat în camera ei, și reia cercetările despre creșterea nervilor care se ramifică din măduva spinării spre membre în timpul dezvoltării unui embrion. Ideea îi vine de la un experiment efectuat de Viktor Hamburger la Universitatea Washington din Saint Louis, Missouri.

Între timp, Giuseppe Levi reușește să fugă din Belgia și se refugiază cu Rita, pentru a lucra împreună, la Astigiano, în casa unde se mutase familia pentru a fugi de bombardamentele asupra orașului. După 8 septembrie 1943 reușesc să ajungă cu toții la Florența unde Rita este găzduită, clandestin, de prieteni.

În 1944 devine medic pentru forțele aliate și este detașată pe câmpul de refugiați din Nordul Italiei, unde trăiește o experiență foarte dură pe care și-o va aminti mereu. De îndată ce regiunea Piemonte a fost eliberată, își reia cercetările cu Giuseppe Levi ce fusese între timp reintegrat în universitate. Îi scrie despre progresele sale lui Viktor Hamburger și în 1947 este invitată la Universitatea Washington. Pentru a perfecționa noile tehnici experimentale merge la Institutul de biofizică din Rio de Janeiro unde lucrează împreună cu Hertha Meyer. Între 1951-1952, la Saint Louis și împotriva opiniei lui Giuseppe Levi, convins de lipsa orizonturilor de cercetare în acea direcție, efectuează transplanturi de tumori de la șoareci în creierul embrionilor de pui, transplanturi din care deduce că o proteină stimulează creșterea și diferențierea celulelor sistemului nervos simpatic și senzorial. Împreună cu doctorandul Stanley Cohen identifică aceeași proteină în saliva șoarecelui și în veninul șarpelui, concluzionând că originea e legată de glandele exocrine. Acestea sunt așadar, și nu o programare înscrisă în gene, cele care fac ca celulele nervoase să sintetizeze proteina creșterii.

Cercetările sale despre proteina creșterii în celulele nervoase împreună cu descoperirea ulterioară a factorului de creștere nervos (NGF, Nerve Growth Factor) i-au adus alegerea ca membru al Academiei Americane de Științe în

1968, iar în 1986, alături de Cohen, premiul Lasker și Premiul Nobel pentru medicină. Este profesor asociat, apoi titular la Universitatea Washington, unde rămâne până la ieșirea la pensie în 1977, iar, între timp, în 1961 fondează la Roma un grup de lucru la Consiliul Național al Cercetării Științifice, unde conduce Laboratorul de Biologie Celulară din 1969 până în 1979. Își păstrează funcția de Cercetător științific experimentat până în 1989, dar de fapt continuă să frecventeze laboratorul până în 1977.

Rlita Levi Montalcini nu a fost doar un medic cercetător, a fost de asemenea foarte implicată în problemele de natură socială, a fost o figură feministă, progresistă și militantă, iar după câștigarea Premiului Nobel a devenit faimoasă în Italia, devenind o icoană a luptei pentru drepturi civile și pentru libertatea de gândire, care în contextul italian sună chiar revoluționar: „Nu m-am măritat pentru că nu aveam timp. Îmi plac bărbații, dar dacă nu putem lucra împreună, mă plictisesc.”

Luptă împotriva minelor terestre și a foametei din lume, susține importanța cercetării, primește o multitudine de premii și de titluri onorifice de Doctor Honoris Causa iar în 1992, împreună cu sora ei geamănă, înființează fundația Levi Montalcini, în memoria tatălui, pentru a oferi burse de studiu studentelor africane. Obiectivul este acela de a crea o clasă de tinere femei care să devină lidere în viața științifică și socială a țărilor lor. Se realizează chiar și în politică, fiind numită senatoare pe viață în 2001 de către președintele Carlo Azeglio Ciampi. În timpul guvernului Prodi, în timpul uneia dintre nenumăratele supuneri la vot a legii finanțelor, amenință să respingă legea dacă se va tăia din bugetul destinat pentru cercetare, astfel votul ei devine decisiv și reușește să obțină ceea ce vrea.

Cu ocazia împlinirii vârstei de o sută de ani, în aprilie 2009, îi este dedicată o săptămână de ceremonii și concerte. Moare în 30 decembrie 2012, la Roma, la extraordinara vârstă de o sută trei ani.

Bibliografie și webografic:

1. Articol de Alison Abbott în «Nature».
2. Articol de Sara Sesti, Università delle donne.
3. Levi Montalcini Rita, Cantic di una vita, Raffaello Cortina Editore 2000.
4. Levi Montalcini Rita, Cronologia di una Scoperta, Baldini Castoldi Dalai 2009.
5. Levi Montalcini Rita, Elogio dell'imperfezione, Garzanti 1989.
6. Levi Montalcini Rita, L'asso nella manica a brandelli, Baldini Castoldi Dalai 1996.
7. <https://biografieonline.it/biografia-rita-levi-montalcini>
8. <http://www.enciclopediadelledonne.it/biografie/rita-levi-montalcini/>
9. <https://www.cnr.it/it/speciale-rita-levi-montalcini>
10. https://www.google.it/search?q=rita+levi+montalcini+nobel&tbm=isch&ved=2ahUKEwiHg8_q_ML1AhWBvaQKHU0YAKsQ2-cCegQIABAA&oeq=rita+levi+montalcini&gs_lcp=CgNpbWcQARgCMgQIABBDMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIECAAQzIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgARQAFgAYMMUaABwAHgAgAFsiAFskgEDMC4xmAEAqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=eLjqYYfnOoH7kgXNsIDYCG&bih=625&biw=1360#imgrc=SIL-TsFHKy9fdM

Traducere Iosif Ricean și Maria Andrada Bulai

Traducere revăzută de asist. dr. Otilia Ștefania Damian

Autor: Patrizia Ubaldi

Despre expoziția online KALLIOPE Austria Femeile în societate, cultură și știință

"De prea multe ori femeile austriece au fost uitate, trecute cu vederea sau marginalizate în istoria oficială a țării lor." Cu aceste cuvinte debutează expoziția online "KALLIOPE Austria. Femeile în societate, cultură și știință" a Ministerului Federal pentru Afaceri Europene și Internaționale (BMEIA) ([link](#)). Aici sunt trecuți în revistă 200 de ani de istorie a femeilor austriece. Este o abordare cronologică dar și reprezentativă, pe baza biografiilor unor femei austriece ce s-au remarcat în societate. Concepute inițial ca un program de promovare a culturii austriece în străinătate, aceste biografii pot fi descoperite în prezent sub forma unei expoziții online în nouă limbi, care îi inspiră pe vizitatori să viziteze virtual și alte expoziții disponibile la aceeași adresă, cum ar fi cele despre scriitoarea Ilse Aichinger sau despre vestitul Gustav Klimt ([link](#)).

Conținutul expoziției începe în secolul al XIX-lea și redă povestea emancipării femeilor, cu toate suferințele și coborâșurile sale. Arcul este prelungit până în prezent, amintindu-ne că egalitatea dintre sexe este și astăzi încă o temă de importanță ridicată. Scurtele biografii sunt însoțite de documente istorice cum ar fi extrase ale unor articole de ziar, fotografii și ilustrații. Biografiile sunt împărțite în zece secțiuni, între care se poate naviga precum în camerele unui muzeu virtual. Toate biografiile feminine din expoziție au în comun faptul că sunt marcate de experiența discriminării și chiar de excludere din viața socială.

Prima "sală de expoziție" începe cu emanciparea din jurul anului 1800. Aici se arată că rolul exclusiv de soție și mamă, adesea atribuit femeilor, a fost într-adevăr contestat de acestea. Biografiile sugerează că și femeile doreau să participe la viața politică sau la viața publică în general, și puteau face acest lucru doar în condiții dificile. Aici este de exemplu menționată Karoline von Perin (1806-1888), o pionieră a mișcării de emancipare a femeilor din Austria. Aceasta a fondat "Asociația femeilor democrate din Viena", ca reacție la reprimarea violentă a unei demonstrații muncitorești din 1848, fapt pentru care a fost nevoită să părăsească Viena. O altă femeie ilustrează această perioadă a fost scriitoarea de jurnale de călătorie Ida Pfeiffer (1797-1858), care a călătorit prin lume după ce s-a despărțit de soțul ei. Pe de-o parte a scris cărți foarte bine primite, pe de altă parte a colectat insecte, plante etc. pentru Muzeul de Istorie Naturală din Viena.

O altă poveste captivată este cea din a doua încăpere, și anume istoria corsetului, piesa de vestimentație care ulterior, în jurul anului 1900 a fost stilizat ca un simbol al cămășii de forță sociale pe care femeia era silită să o poarte. Antreprenoarea Emilie Flöge (1874-1952), cunoscută din păcate doar ca parteneră de viață a lui Gustav Klimt, a jucat un rol central în emanciparea femeilor vieneze în jurul anului 1900. Ea a creat o rochie reformistă în cadrul salonului de modă "Schwestern Flöge", pe care l-a fondat împreună cu surorile sale în 1904, opunându-se astfel corsetului ca simbol al restricției sociale a corpului feminin. Împreună, surorile Flöge au condus o afacere de succes și au colaborat cu artiști din Wiener Werkstätten. Salonul a fost nevoit să-și închidă porțile în 1938 din cauza consecințelor anexării Austriei la Reichul german.

O scurtă privire asupra istoriei artei transmite sentimentul de reducere a femeii la rolul ei de muză a marilor artiști. Acest lucru s-a datorat faptului că femeilor li s-a refuzat mult timp formarea în academiile de artă, deoarece nudurile nu erau în concordanță cu convențiile sociale – aceasta este povestea din cea de-a treia încăpere. În autobiografia sa "Viața mea", Alma Mahler-Werfel s-a stilizat drept muza secolului, drept "cea mai admirată femeie", iar în calitate de soție a lui Gustav Mahler și a lui Franz Werfel și de amantă a lui Oskar Kokoschka, Alma Mahler-Werfel a fost cunoscută prin prisma relațiilor sale. Cu toate acestea ea nu a fost doar "femeia puternică în spatele marilor artiști", ci a fost ea însăși compozitoare și solistă. Este și cazul actriței Hedy Lamarr (1914-2000), care și-a câștigat faima mai ales datorită carierei sale la Hollywood, dar care a făcut muncă de pionierat în domeniul transmisiei prin unde radio neinterceptabile.

Înființarea primei "Școli de artă pentru femei și fete" în 1897 de către Olga Prager (1872-1930) a fost un alt moment cheie care a deschis calea femeilor în domeniul artelor plastice. În 1901 au fost inaugurate primele licee de fete care le permiteau tinerelor femei să susțină examenul de bacalaureat și să se califice astfel pentru studiile în cadrul unei universități. În acest context, trebuie menționate personalități precum Eugenie Schwarzwald (1872-1940) sau Marie Schwarz (1852-1920). Fiziciană Lise Meitner (1878-1968) a trebuit însă să susțină un bacalaureat extern în 1911, înainte de a-și obține doctoratul în 1906. În 1926 a devenit profesoară de fizică nucleară la Berlin, dar în 1933 i-a fost retrasă licența de predare pentru că era evreică și a plecat în exil la Stockholm. Împreună cu Otto Hahn a pus bazele conceptului de "fisiune nucleară", deși numai lui i-a fost decernat Premiul Nobel pentru Fizică în 1946.

Accesul la educație, în general, a fost întotdeauna considerat o problemă centrală a emancipării femeilor și a fost strâns legat de acțiunile femeilor austriece. În cea de-a șasea secțiune a expoziției, Marianne Hainisch (1839-1936) este numită fondatoarea mișcării feministe austriece, care a militat pentru drepturi egale la educație, în special în ceea ce privește posibilitatea femeilor de a avea un loc de muncă remunerat dar și pentru dreptul la vot. În cele din urmă, în 1919, a fost introdus votul universal al femeilor, o piatră de hotar în mișcarea de emancipare a femeilor. Înființarea și crearea de rețele de asociații de femei au fost esențiale pentru accesul în sfera publică politică.

Odată cu anexarea Austriei la cel de-al Treilea Reich în 1938 se observă o pauză în parcursurile de viață a mai multor femei. Plecarea în exil a permis unora să-și continue cariera, cum ar fi Lise Meitner, menționată mai sus, altele au fost însă deportate în lagăre de concentrare, cum ar fi prima profesoară universitară asociată, Else Richter (1865-1943), romanistă.

O secțiune a expoziției este dedicată rezistenței în timpul regimului nazist. Medicul vienez Ella Lingens (1908-2002) și soțul ei, de exemplu, au creat adăposturi pentru prietenii evrei și le-au ascuns obiectele de valoare. Cu puțin timp înainte de evadarea planificată au fost trădați și ulterior separați; Ella Lingens a fost trimisă la Auschwitz în 1943 și a scris mai târziu o carte de memorii care a adus mai multă lumină asupra situației dificile a medicilor prizonieri.

După război cercetările asupra femeilor austriece au dus adesea la exil, deoarece Austria nu a întreprins o perioadă lungă de timp nimic pentru a le aduce înapoi. Acesta a fost cazul Mariettei Blau (1894-1970), care și-a continuat cariera de fizician nuclear în Mexic și în Statele Unite ale Americii și nu s-a întors la Viena decât în anii 1960. Și-a continuat cercetările neplătite, murind în sărăcie.

Scriitoarea de cărți de copii, Mira Lobe (1913-1995), cunoscută pentru cărțile "Das kleine Ich-bin-ich" (1972) și "Die Omama im Apfelbaum" (1972), s-a întors abia în 1951 la Viena după ce a stat în exil la Tel Aviv, influențând decisiv literatura pentru copii și tineret de limbă germană în următoarele decenii.

Autoare precum Marie von Ebner-Eschenbach (1830-1916), Ingeborg Bachmann (1926-1973), Ilse Aichinger (1921-2016), Marlen Haushofer (1920-1970) și Christine Lavant (1915-1973) au devenit parte integrantă a canonului literar actual. Nu putem să nu amintim de Elfriede Jelinek (*1946), laureată a Premiului Nobel pentru Literatură în 2004, care abordează în operele sale, atât prin intermediul limbajului, cât și al conținutului, relațiile opresive de clasă și de gen. Artista Valie Export (*1940) abordează, de asemenea, categoria de gen în proiectele sale.

Pe drumul spre prezent, ultima secțiune a expoziției prezintă nu numai femei artiste, ci și femei din alte discipline. Maria Schaubmayer (1931-2013) a fost prima femeie președinte a Băncii Naționale a Austriei și a militat în mod public pentru sensibilizarea față de "plafonul de sticlă" pentru femei, termenul care descrie realitatea conform căreia femeile ocupă puține poziții de conducere. Freda Meissner-Blau (1927-2015) a fost co-fondatoare a Partidului Verzilor din Austria și a militat ca activistă de mediu împotriva punerii în funcțiune a centralei nucleare de la Zwentendorf/Austria.

O privire asupra ultimei secțiuni în special arată că și în zilele noastre femeile trebuie să lupte pentru recunoașterea și valorificarea egală a realizărilor lor. Biografiile exemplificate aici de-a lungul secolelor sunt atât de interesante, deoarece din toate exemplele se poate observa că femeile au creat întotdeauna lucruri remarcabile. Astăzi, depinde de noi să reconstruim destinele și poveștile lor de viață și să le facem cunoscute. Tocmai aici intervine expoziția "KALLIOPE Austria", care oferă o introducere accesibilă în istoria femeilor din Austria.

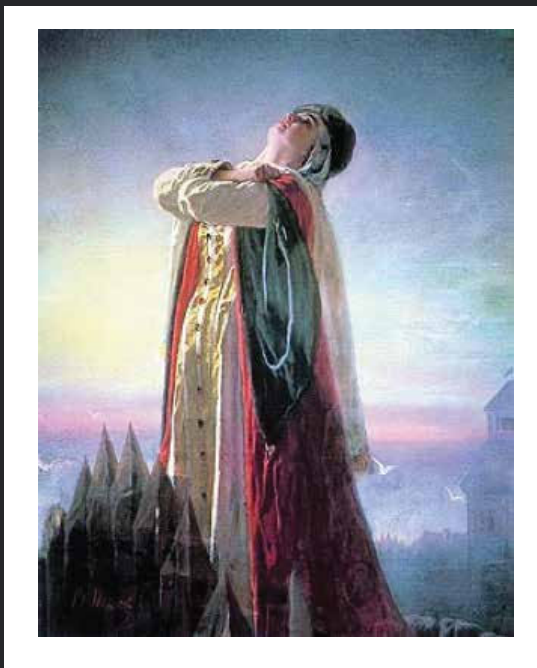
Bibliografie:

Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten – Sektion Auslandskultur (Hg.) KALLIOPE Austria. Online-Ausstellung. Online verfügbar: <https://online-exhibitions.at/calliope/> (Data accesării: 29 ianuarie 2022).

Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres – Kulturpolitische Sektion (Hg.): KALLIOPE Austria – Frauen in Gesellschaft, Kultur und Wissenschaft. Publikation zum Förderprogramm für die österreichische Auslandskultur. Wien 2015.

Kerstin Katzlberger/Laura Laza

EUFROSINA IAROSLAVNA (secolul al XII-lea)

Eufrosina Iaroslavna a devenit cunoscută datorită Plânsului Iaroslavnei din Cântec despre oastea lui Igor (secolul al XII-lea), capodoperă a literaturii ruse vechi. Iaroslavna a fost fiica cneazului Galiției Vladimir Osmomîsl și nepoata lui Iuri Dolgoruki, întemeietorul orașului Moscova. În 1184 s-a căsătorit cu Igor Sviatoslavici al Novgorodului, eroul poemului Cântec despre oastea lui Igor.

Iaroslavna se roagă vântului, râurilor Donețk și Nipru să-l ajute pe iubitul ei Igor să scape din captivitatea poloveților.

Natura o va asculta, iar Igor și oștenii lui se vor întoarce cu bine pe pământurile rusești.

Figura Iaroslavnei, a soției iubitoare care dorește să se transforme într-un cuc să poată zbura la soțul ei drag rănit și căzut prizonier în tabăra inamicului, a inspirat atât literatura, cât și artele vizuale și muzica. În Novgorod se află și un monument închinat Iaroslavnei.

La Dunăre s-aude
glasul Iaroslavnei;
ca cucul, nevăzut ea cântă-n zori.
»Zbura-voi – zice ea –
ca un cuc pe Dunăre,
muia-voi în apele Kaialei
mâncă de breb.
obloji-voi cneazului
sângerânde rănila
pe trupul său voinic.»
Bocește Iaroslavna până-n zori
la Putivl pe ziduri și grăiește:
O, vântule, tu, viforos,
de ce sufla, doamne, așa tare,
de ce slobozi pe-aripile-ți ușoare
săgeți hinoviene
peste oștenii celui ce mi-i drag?
Au nu-fi ajunge fie-n înălțimi
să sufla pe sub nouri,
să legeni vasele pe mare?
De ce bați tu în bucuria mea
cum bați, doamne, firul de năgară?»
Iaroslavna-n zori de ziuă cântă
în cetate la Puți vi pe zid:
-»O, tu, Niprule mărite!
Tu munți de piatră sfărâmat-ai
prin țara poloveță;
luntrile lui Sviatoslav le-ai legănat
până la oastea lui Cobiac:
leagănă tu, doamne, pân-la mine
pe iubitul meu,
lacrimi să nu-i mai trimit
dimineața-n zori până la mare.»

Traducere după versiunea lui Dmitri Lihaciov de Mihai Beniuc

На Дунае Ярославнин голос слышится,
Кукушкою безвестной рано кукует:
«Полечу,— говорит,— кукушкою по Дунаю,
Омочу шелковый рукав в Каяле-реке,
Утру князю кровавые его раны
На могучем его теле».

Ярославна рано плачет
В Путивле на забрале, приговаривая:
«О ветер, ветрило!
Зачем, господин, веешь ты навстречу?
Зачем мчишь хиновские стрелочки
На своих лёгких крыльицах
На воинов моего милого?
Разве мало тебе было под облаками веять,
Лелея корабли на синем море?
Зачем, господин, моё веселье
По ковылю ты развеял?»

Ярославна рано плачет
В Путивле-городе на забрале, приговаривая:
«О Днепр Словутич!
Ты пробил каменные горы
Сквозь землю Половецкую.
Ты лелеял на себе Святославовы насады
До стана Кобякова.
Прилелей же, господин, моего милого ко мне,
Чтобы не слала я к нему слёз на море рано».

Traducerea din limba rusă veche de Dmitri Lihaciov

Redactor: Lect. Dr. Judit Bartalis

Bibliografie și webografie:

1. <https://soulibre.ru>
2. Barba G., Cotorcea L., Grasovischi A. Cântec duspere oastes lui Igor. Bucuresti, 2000.
3. evmenandr.net/cgi-bin/trans.py?it=ob
4. Bartalis-Bán Judit, Lecții de cultură și literatură rusă, ED. MEGA, 2020, p.44.

Sursă ilustrație:

https://ru.wikipedia.org/wiki/%eуфросинья_Ярославна

Simone de Beauvoir

„Am ezitat mult timp să scriu o carte despre femeie. Subiectul e iritant, mai cu seamă pentru femei. Și nu e nici nou. Disputa feminismului a făcut să curgă destulă cerneală; iat-o, acum, aproape încheiată: să nu mai vorbim despre ea. Deși se tot vorbește, încă.”

Simone de Beauvoir, *Al doilea sex* (vol I) [1949], București, Editura Wepunivers, 1998, p. 24.

Scriitoare și filozoafă, Simone de Beauvoir a luptat de-a lungul vieții împotriva nedreptăților, intoleranțelor, pentru drepturile femeilor și demnitatea umană. Născută la 9 ianuarie 1908, la Paris, într-o familie aristocratică ruinată, tânăra a fost o strălucită elevă a învățământului catolic și mai apoi studentă la Sorbona. La finalul anilor 20, l-a cunoscut pe Jean-Paul Sartre, cu trei ani mai în vârstă decât ea, alături de care a format unul din cuplurile mitice și non-conformiste ale secolului XX.

Simone de Beauvoir a contribuit în asemenea măsură la evoluția condiției feminine, opera sa constituită adesea din interogații latente a influențat atât de puternic progresul gândirii, a drepturilor, a situațiilor, încât este dificil să spunem în câteva cuvinte, ceea ce ne vom aminti mereu despre ea. Opera sa, desigur, rămâne edificiul care îi păstrează neclintită amintirea. De asemenea, implicarea ei în diferite cauze, simbolul încrederii în acțiune și în exprimarea liberă, atestă că a doua jumătate a secolului XX a dat glas intelectualilor și convingerilor intelectuale. În cele din urmă, viața ei a reflectat întocmai imaginea gândirii sale – bogată, credincioasă și dreaptă – a arătat calea către alte orizonturi, alte modele, și grație ei, modernitatea a intrat definitiv în imaginarul colectiv.

Ceea ce mai reține oricine este energia indestructibilă, setea niciodată potolită de a descoperi, de a explora, de a citi, de a gândi, de a vedea și de a auzi, de a vorbi. Simone de Beauvoir a iubit viața, iar cotidianul îi potolea pofta doar dacă era perfect.

Astăzi, condiția femeii a avansat și datorită altor persoane, însă autoarea cărții *Al doilea sex* rămâne simbolul implicării în apărarea și evoluția acestei cauze. De-a lungul timpului, ea a devenit o figură tutelară în materie, un exemplu al angajamentului personal pe care unii l-au criticat, considerându-l prea radical, în vreme ce alții s-au inspirat din el, întrucât ea a negat și a încălcat limitele stricte ale cuplului burghez, dovadă fiind relația cu Sartre. De aceea, opera ei este mereu de actualitate: aceasta reprezintă baza unei gândiri care avansează, dar care nu își uită originile. Simone de Beauvoir este deci această energie care a făcut-o să trăiască fără compromis, să formuleze interogații fără jumătăți de măsură, să le examineze fără să cedeze vreun strop din cutezanța-i caracteristică. Ea este înainte de toate această exigență față de sine însăși și față de ceilalți care îi refuză lumii orice șovăială, orice concesie. Încă din *Caietele* sale o puteam vedea înfruntând viața în calitate de femeie și cu toată libertatea.

Amprenta ei este cu fiecare zi tot mai vizibilă. O dovedesc traduceri și edițiile nesfârșite ale cărților sale. În acest sens se poate vorbi de actualitatea lui Simone de Beauvoir. Printr-o scriitură clară care refuză orice compromis, ea a dat sens angajamentului cetățenesc. [...] Simone de Beauvoir dă gustul acțiunii. Opera și viața ei sunt antidoturile la renunțarea și indiferența care minează coeziunea socială. Tineretea ei eternă trasează o poveste adevărată pentru că atinge cotidianul și speranța la o viață mai dreaptă.

Descoperiți viața și opera lui Simone de Beauvoir la mediатеca Institutului Francez Cluj-Napoca. Peste 10 titluri așteaptă să fie împrumutate!

Bibliografie:

1. Claudine Monteil, *Simone de Beauvoir côté femme*, Timée-Éditions, Italie, 2006, coll. « Les 50 plus belles histoires », pp. 6, 9.
2. Elisabeth Seys, *Ces femmes qui écrivent*, Paris, Editions Ellipses, 2012, coll. « Biographies et Mythes historiques », pp. 309-310.

Reforma de mătase: femininul japonez între mit și realitate

ならぬ堪忍するが堪忍

A nu-ți pierde răbdarea, chiar dacă pare imposibil, este deja răbdare...

Proverb japonez

Kimono din mătase, umbrela din bambus, câțiva pași în urma soțului, cu capul ușor aplecat, ryōsai-kenbo (soție bună și mamă înțeleaptă) - iată imaginea păstrată în amintirea europeană, de-a lungul secolelor, despre chipul tradițional al femeii japoneze. Sateliții comunicaționali sau mijloacele ultramoderne și rapide de călătorie n-au reușit să spulbere, încă, să-l numim „exoticul” ce a captat imaginația occidentalilor, ajunși, în secolul al XIX-lea, în arhipelagul nipon, sau să facă să dispară „misterul” felului de a gândi sau a se comporta al femeii japoneze.

Ai fi însă total dezamăgit într-o asemenea așteptare azi, când, plimbându-te pe străzile metropolei Tokyo, ai înțelege foarte ușor că femeia japoneză ține pasul cu timpul, devenind femeia societății contemporane post-capitaliste, puternic industrializate...

Mitul legat de femeia japoneză nu mai păstrează decât o singură dimensiune, aceea a unei informații inadecvate a Occidentului despre Japonia, Țara Soarelui Răsare continuând să aibă și acum temeri legate de ceea ce pare a se arăta lumii ca o societate monolitică, închisă și inscrutabilă de către străini. Poate cel mai interesant aspect al acestei probleme este felul în care femeia japoneză și-a schimbat profilul, câștigându-și, într-un anumit sens, o uimitoare libertate și independență, într-un fel tăcut și neostentativ, fără proteste gălăgioase sau mișcări feministe de anvergură. Pragmatism, non-confruntare și o perspectivă pe termen lung ar fi coordonatele directe care guvernează dorința de schimbare revendicată de femeia japoneză contemporană. Și, poate mai adecvat decât revoluția tăcută (Sumiko Iwao), curentul-protest ce a pledat și pledează pentru statutul corect al femeii în societatea japoneză modernă și postmodernă ar putea fi numit, credem, ...marș de mătase. O mișcare-manifest sub forma unui marș tăcut și discret, în general, mai degrabă decât o revoluție tumultuoasă ce poate zdruncina o societate din temelii într-un timp foarte scurt; dar un marș continuu și ferm ce militează pașnic, în fața instituției... familiei sau în fața instituțiilor guvernamentale, pentru adaptarea condiției femeii la vremurile contemporane. În numele femeii de azi, mișcarea-reformă îi recunoaște îndatoririle, dar cere pentru ea și drepturi ca egalitatea, independența, recunoașterea calităților etc.

Una din principalele revendicări ale femeii în lumea contemporană este egalitatea. O orientare puternică înspre egalitate și oportunități nediferențiate este, în general, tendința ce apără societatea de la o fărâmițare în nenumărate fragmente. Or, deoarece în istoria Japoniei s-a crezut dintotdeauna că atâta timp cât vremea schimbătoare de la un an la altul dă recolte bune sau rele, oamenii sunt, în mod fundamental, egali, în această țară, nu i s-a acordat niciodată „problematicii” egalității o atenție deosebită. Astfel, tânără generație, în mod particular, se bucură de o libertate fără precedent și o posibilitate a opțiunilor diversificate, iar relația dintre bărbat și femeie poate fi exprimată prin dansei jōi, josei yūi sau bărbatul este superior, iar femeia cea care conduce. Dar nu este nimic nou aici.

Utagawa Kunisada (1786-1865), Amaterasu ieșind din grotă
Sursa: <https://www.wikiart.org>

Amaterasu-o-mikami, zeița Soarelui în mitologia niponă, este o zeităte feminină, spre deosebire, de exemplu, de mitologia greacă, unde o zeităte masculină, Apollo, a devenit zeul Soarelui. Prin urmare, nu întâmplător, se consideră în Japonia și azi că femeile au o putere specială, supranaturală, ce lipsește genului masculin, și anume aceea de a comunica cu divinul.

Mai mult, până la începutul perioadei istorice Muromachi (1336), Japonia a fost o societate de tip matriarhal, în care femeia se bucura de libertate, egalitate și putere, de vreme ce ea lucra în aceleași condiții ca un bărbat. Ulterior, viețile femeilor aparținând elitei (în special clasei samurailor) au fost definite, timp de multe secole, de către etica confucianistă, unde erau prevăzute „trei obediențe”: ascultarea/supunerea în fața tatălui, în vremea tinereții, în fața soțului, după căsătorie, și în fața copiilor, la bătrânețe. În epoca luminată Meiji (1868-1912), ce marchează începutul modernizării Japoniei, cultura clasei samurailor din timpurile premoderne, considerată rigidă, este, în mod oficial, abolită, iar femeia, ca entitate, drept consecință, își pierde puterea și egalitatea de care se bucura anterior. Altfel spus, abia de o sută de ani femeia japoneză și-a pierdut puterea acordată secole de-a rândul, devenind „un consumator fără serviciu”.

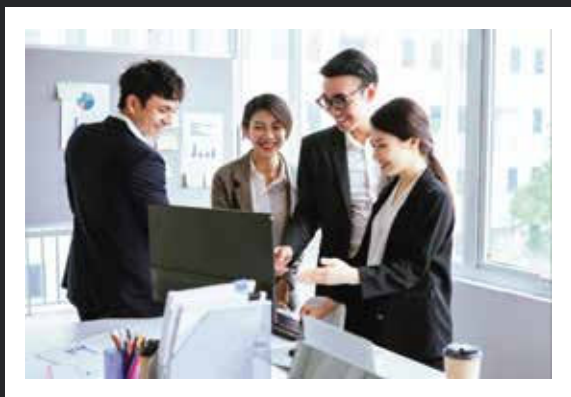
Odată cu modernizarea din secolul al XX-lea, integrarea și centralizarea societății japoneze se află într-un continuu progres, devenind tot mai evidentă o structură socială verticală, de tip masculin, ce are tendința de a lăsa femeia în afara curentului, deși, pe de altă parte, ea continuă să joace un rol foarte important în societate. Procentajul femeilor angajate în Japonia s-ar putea reprezenta grafic într-o formă ce amintește de litera „M” (de tipar), numit ca atare, modelul M. Privind acest semn grafic într-o formă ce amintește de litera „M” (de tipar), numit ca atare, modelul M. Privind acest semn grafic, linia verticală ar indica numărul femeilor care se angajează imediat după terminarea studiilor, între 20 și 30 de ani, până la căsătorie, ca un maxim al vârstei tinere. După căsătorie, până cresc copiii mari, femeia japoneză renunță la serviciu, consacrandu-se familiei. Această perioadă, ce are în vedere femeile în vârstă de 30-40 de ani, ar fi redată prin „V”-ul ce unește cele două bare ale lui „M”, în timp ce linia perpendiculară din dreapta, respectiv colțul din dreapta sus, ar reprezenta maximul de reangajări ale femeilor ce se reîntorc la locul de muncă după ce ele consideră că acasă nu mai este nevoie de prezența lor permanentă.

Iar cele trei obediențe ale eticii confucianiste, legate, la început, de femeie, ar putea fi rescrise azi în felul următor, dar adresate, de data aceasta, bărbatului japonez: ascultarea de mamă, în tinerețe, de compania care l-a angajat, în perioada adultă, și de soție, după pensionare...

Kitagawa Utamaro (1753-1806), Florile din Edo

Sursa: <https://www.wikiart.org>

Sistemul de valori după care se conduce femeia japoneză este unul de reacție, răspunsurile și atitudinile date fiind puternic condiționate de către context. Pragmatismul, mai degrabă decât principiile, guvernează comportamentul social nipon și, de aici, o mare diferență între societatea japoneză și cea occidentală. În SUA, spre exemplu, primează principiile, iar practica trebuie să servească aceste principii. Dacă nu se aderă la principii, totul devine lipsit de sens. Logica cere aici, prin urmare, o strictă aderență la principii poate și din cauza diversității culturale, etnice și geografice a acestei societăți, ce impune, prin forța împrejurărilor, stabilirea unui principiu comun de conviețuire în societate.

Datorită normei dată de familie sau grup, în funcție de care se configurează societatea și socializarea în Japonia, femeia, poate mai mult decât bărbatul, nu ajunge să gândească niciodată în termeni de independență, eu etc. În locul independenței, ea dezvoltă și cultivă, într-o mare măsură, o sensibilitate orientată înspre celălalt, redată lingvistic prin expresia nagare ni mi o makaseru (a te lăsa în voia curentului), ce înseamnă, în fapt, a renunța deliberat la propria-ți voință, în dorința de a crea o atmosferă armonioasă între și printre cei din jur. În societatea americano-occidentală, un asemenea comportament ar putea fi considerat neprincipial, iresponsabil sau negativ, în timp ce, în Japonia, este, în special în ceea ce privește o femeie, apreciat drept unul pozitiv.

Femeia japoneză consideră că fericirea ei este fericirea propriei familii. Menținerea unei armonii interpersonale (ki-kubari, în limba japoneză) devine un obiectiv deosebit de important pentru orice femeie japoneză, probabil și pentru că ea are mai puține oportunități decât bărbatul de a-i fi evaluate meritele și calitățile. Deși tânăra generație este mult mai extrovertită și mai directă decât vechea generație, și aceasta prezintă încă un înalt grad de pasivitate în comparație cu femeia occidentală. Reacția spontană și imediată

ce-și urmează doar propriile credințe sau dorințe, este înlocuită, la femeia japoneză, de una în care ea cere o rezervă de timp, pentru a putea lua în considerare și raționamente care îi privesc pe ceilalți. Femeia japoneză își asumă rar o poziție sau o formă de comportament extremă, preferând să adapteze permanent ceea ce gândește și ceea ce face, într-o anume măsură, la poziția celorlalți; de aceea nimic nu va fi niciodată 100% bun, dar nici 100% rău.

Or, în această atitudine de non-confruntare în relațiile interumane, își face loc în felul de a fi al femeii japoneze perspectiva pe termen lung; drept urmare, câștig sau pierdere, fericire sau nefericire, satisfacție sau insatisfacție sunt considerate doar în funcție de ceilalți și de situațiile împrejmuitoare. Fericirea s-ar putea să nu fie posibilă acum sau câțiva ani de acum înainte, crede femeia japoneză, dar, dacă te înarmezi cu perseverență și răbdare, aceasta ar putea fi, eventual, posibilă. Rama timpului în care femeia japoneză își așază speranțele pare mult mai generoasă decât cea a unei femei occidentale, ce-și dorește satisfacerea dorințelor cât mai repede cu putință. În timp ce, în societatea vestică, confruntarea este văzută ca necesară, o societate strâns legată prin firele unui sistem de valori impus de-a lungul timpului ca cea japoneză, ce evită o lovitură deschisă, lasă loc unei varietăți de opțiuni, protejând sentimentele omenesți și încercând o stabilizare a relațiilor umane.

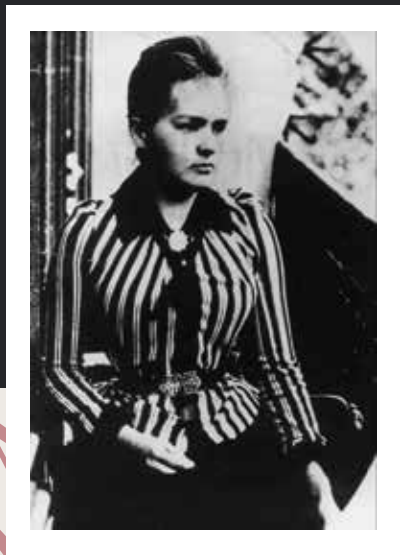
Deși opinia femeilor japoneze pare oarecum diversă, totuși, tendința generală este aceea că egalitatea trebuie considerată dintr-o perspectivă mult lărgită, care să poată cuprinde inerentele diferențe biologice, dorințele personale și o posibilă balanță a diverșilor factori de natură individuală sau socială.

Într-o lume a cărei lipsă de articulare pare să se accentueze tot mai mult pe măsură ce timpul trece, femeia japoneză încearcă validarea unei logici ce măsoară prioritățile pe o altă scală decât cea ale cărei gradații ar fi eficiență, economie, succes sau putere. Femeia japoneză, prin reforma sa de ...mătase, atrage permanent atenția asupra nevoii a ceea ce s-ar putea numi „o viață mai umană” (ningen-rashii ikikata), punând preț pe calitatea vieții, sentimente omenesți, interesul pentru celălalt, prezervarea naturii, sistem de valori opus în întregime unuia dedicat dobândirii averii și puterii. Femeia japoneză se află în căutarea omenescului și a împlinirii existenței umane, cu o mai mare atenție acordată vieții de familie. Pentru a împlini un asemenea țel, însă, implicația ce derivă de la sine este că „plăcinta economică” s-ar micșora inevitabil... În ce măsură femeia și bărbatul societății japoneze vor conștientiza sacrificiul de făcut este un răspuns ce-l vor da numai anii care vin...

Prof.univ.dr.habil.Rodica Frențiu și Lect.univ.dr.Florina Ilis

Maria Skłodowska Curie

autobiografie imaginară pe un blog românesc

Sunt Maria. În România sunt cunoscută mai degrabă drept Marie Curie.

Ei bine, mă numesc Skłodowska, sunt poloneză și m-am născut în 1867 la Varșovia, pe vremea când Polonia nu era o țară iar în estul Poloniei aflat sub ocupație rusă, învățământul în limba polonă era interzis¹. Dar asta nu înseamnă că n-am făcut școală. Noi, polonezii, suntem o nație încăpățânată, așa că am înființat „Universitatea volantă” – cursuri clandestine în limba polonă, organizate în mai multe locuri din oraș de o asociație feminist-progresistă care nu excludea fetele, nici săracii.

Și iată-mă la 15 ani, orfană dar absolventă de liceu eminentă, cu origini nobile dar săracă; munceam ca guvernantă să strâng bani pentru studii – în străinătate, căci la noi femeile n-aveau acces la studii superioare. Dintotdeauna m-au interesat științele și de cum am prins ocazia, am plecat să studiez la Paris, ca sora mea (care a terminat medicina²). Pentru că n-aveam bani, dormeam în camere neîncălzite în care apa îngheța în oală, și mi s-a întâmplat să chiar leșin de foame. Dar nu m-am lăsat – nu venisem la Sorbona să trag chiulul. Am recuperat toate lacunele la limba franceză și matematică și în 1893 mi-am luat licența Magna cum Laudae în fizică și un an mai târziu, în matematică.

A stylized white signature or flourish, possibly representing the author's name, written in a cursive, flowing script.

Cam pe-atunci l-am cunoscut pe Pierre – viitorul meu soț. Am început ca și colegi de laborator, apoi m-a cucerit cu pasiunea lui pentru știință, pe care o împărtășeam din toata inima, și pentru ciclism! Am plecat chiar și în voiaj de nuntă prin Franța pe biciclete! Hipsterism avant la lettre? Acum nu pare mare brânză, dar pentru sfârșitul secolului al XIX-lea, era ceva șocant.

Se pare că m-am priceput la a șoca lumea. Sunt prima femeie care a obținut titlul de doctor în fizică și prima femeie ce a profesat la Sorbona³ (după moartea soțului, titularul catedrei de fizică). Da, l-am pierdut pe Pierre la doar doisprezece ani de când ne-am cunoscut. Apucaserăm totuși să ne petrecem cei mai frumoși ani în laboratorul de cercetare, am luat un Nobel împreună și am făcut doi copii.

Ce să vă spun? Moartea lui Pierre m-a lovit din plin, aveam copii mici și atât de multe de cercetat! Ce era să fac? Să-mi încrucieșez și eu brațele? Am preluat catedra lui Pierre (au fost bărbați care au strămbat din nas, dar câștigasem totuși un Nobel!) și am continuat. Și chiar mi s-a părut că mă calific să-mi depun candidatura la Academia Franceză de Științe – până atunci, un bastion al masculinității.

Așa am intrat în vizorul xenofobilor. Până la acest moment, pentru presa franceză eram cercetătoarea aceea blondă de origine străină, mamă și soție, care făcea eforturi eroice pentru știință și cercetare. Dar contracandidatul meu era catolic, nu liberal și ateu ca mine, și tocmai ratase un Nobel, ceea ce-i frustrase pe mulți patrioți francezi. Care s-au dezlănțuit în remarci rasiste bazate pe „analize științifice” ale caligrafiei și trăsăturilor mele faciale (la modă încă din 1910!), acuzându-mă sunt evreică (??) și deci nedemnă de un loc în Academie. Deloc surprinzător, bastionul masculinității a votat împotriva mea.⁴

Dar punctul culminant a fost anul următor. În timp ce participam (singura femeie, din nou) la prestigiosul congres Solvay al fizicienilor, alături de personalități de talia lui Einstein sau Poincaré, ziarele antisemite din Franța m-au acuzat că întinez, eu, evreica stricătoare de căsnicii, memoria ilustrului meu soț: Flăcările radiului care luminează atât de misterios au aprins inima unuia dintre cercetătorii care îi studiază

acțiunea cu atâta devotament; soția și copiii lui sunt înlăcrimați...” (Le Journal, 4 noiembrie 1911⁵). Mai mult, o gloată furioasă s-a adunat în fața casei mele, înspăimântându-mi fetele, încât a trebuit să mă refugiez la prieteni. Prietenii mei cercetători m-au susținut, a avut loc un duel pentru onoarea mea... și apoi, ghiciți ce s-a întâmplat: în plin scandal am fost anunțată că am mai primit un premiu Nobel – de data asta în chimie! Așa am devenit prima persoană care a primit de două ori Premiul Nobel în două discipline diferite. Sincronizare perfectă!

Tot aproape de ironie: știți că am descoperit două elemente radioactive: radiul și poloniul. Ei bine, numele „poloniu” n-a fost ales la întâmplare. Deși Polonia nu exista ca stat în 1898, am dorit ca lumea să nu uite că suntem încă aici.

Și dacă tot am devenit serioasă, aflați că am fost și în război, cu o flotă de mini laboratoare de radiografie mobile echipate cu raze X și o echipă de voluntari, însoțind trupele franceze. Mi-a crescut inima de bucurie să pot lucra alături de fica mea Irène, care a sfârșit prin a-mi călca pe urme, câștigând la rândul său un premiu Nobel alături de soțul ei, Frédéric Joliot-Curie.

După război, nimic interesant. Mi-am continuat activitatea până ce am murit la 66 de ani, din cauza expunerii prea îndelungate la radiații. Astăzi, toate caietele mele (până și cărțile de bucate) sunt păstrate în cutii căptușite cu plumb, atât sunt de contaminate!

Să nu așteptați de la mine vreun sfat înțelept. M-am ocupat cu știința, nu mă pricep la self-help. Pot doar să vă spun că sunt multe de descoperit și de făcut pe lumea asta, cu condiția să nu te dai bătut. Mai ales dacă ți se spune că nu poți să faci ceva pentru că ești femeie. Sau de nuanța nepotrivită. Sau din alte motive. La treabă!

1 Polonia fusese împărțită (de 3 ori, între 1772 și 1795) între Austria, Rusia și Prusia iar Varșovia fusese încorporată în Imperiul Rus. Poveste complicată dar deosebit de interesantă, căutați-o!

2 A fost una dintre cele 3 studente între 1.000 de studenți bărbați!

3 Le Journal întrezărește chiar o mare victorie a feminismului: „Le temps est proche où les femmes deviendront des êtres humains” https://francearchives.fr/fr/pages_histoire/39213

4 Ghiciți când a fost primită prima femeie în Academia Franceză? În 1962, Marguerite Perey! Și culmea este că i-a fost studentă Mariei Skłodowska Curie!

5 <https://history.aip.org/exhibits/curie/scandal1.htm>

Sursă ilustrație:

https://commons.wikimedia.org/wiki/Maria_Sk%C5%82odowska-Curie

Ioana Diaconu-Mureșan

Maitreyi Devi

Maitreyi Devi (1914-1989) a fost poetă, eseistă, prozatoare, una dintre cele mai remarcabile femei pe care le-a dat Bengalul. Fiica celebrului profesor Surendranath Dasgupta, Maitreyi a primit o educație aleasă și a demonstrat, încă de tânără, o sensibilitate deosebită. Primul volum de versuri i-a apărut pe când avea doar 16 ani și a purtat prefața lui Rabindranath Tagore. Cunoscută în România mai ales ca personaj principal al romanului cu același titlu, scris de Mircea Eliade, Maitreyi Devi este autoarea a patru volume de poezie, între acestea numărându-se și Aditya Marichi, o serie de poeme dedicate lui Mircea Eliade; opt lucrări despre viața și opera lui Rabindranath Tagore, cel mai important fiind *Mongpote Rabindranath*, dar și câteva volume de filosofie sau scrieri cu tentă socială și, de asemenea, cărți de călătorie.

După ce a aflat că Mircea Eliade a scris, la întoarcerea sa din India (1933), un roman despre ea, Maitreyi Devi l-a vizitat la Chicago, în 1973. Un an mai târziu, Maitreyi a publicat propria versiune, *Na Hanyate* (*Dragostea nu moare*), un roman-replică la povestea lui Mircea Eliade, pentru care a primit, în anul 1976, *Sahitya Akademi Award*, cea mai importantă distincție din partea Academiei de Litere Indiene.

De-a lungul vieții sale, Maitreyi Devi a fost invitată să țină conferințe despre Rabindranath Tagore peste tot în lume și a avut un rol deosebit în emanciparea femeilor indiene.

Maitreyi a fondat, în 1964, The Council for the Promotion of Communal Harmony și a fost vicepreședinte al All-India Women's Coordinating Council. De asemenea, a înființat și a condus un orfelinat dedicat copiilor sărmani din zona Calcuttei și a celor rămași singuri în India (West Bengal) ca urmare a separării Bangladeshului (Pakistanul de est) de Pakistan, în 1971. Instituția înființată de Maitreyi – Khelaghar – există și astăzi și este condusă de nora acesteia, Rupa Sen.

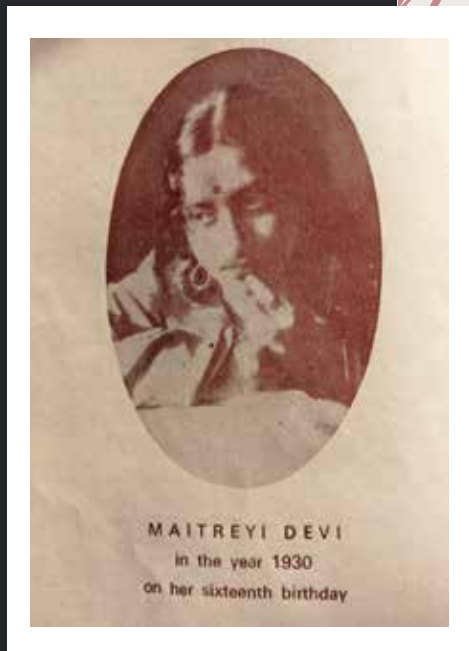
Schimbul epistolar dintre Maitreyi Devi și profesorul Mac Linscott Ricketts, biograful american al lui Eliade, aduce multe noutăți despre implicarea ei în mediul cultural și social al Calcuttei, dar și despre povestea de dragoste ce a stat la baza romanului scris de Mircea Eliade și a replicii date de Maitreyi, după mai bine de 40 de ani. În 1994, The University of Chicago Press a publicat, într-o ediție specială, cele două romane. Deși nu a trăit pentru a le vedea, pentru Maitreyi gândul aceasta a însemnat mult: „Cărțile vor pluti împreună în vâltoarea timpului [...], iar autorii vor merge alături, completând o uniune pe care viața le-a refuzat-o“.

În India (ca de altfel peste tot în lume), Maitreyi Devi a devenit un model și rolul ei în renașterea culturală a Bengalului, în emanciparea femeilor și ajutorarea celor neputincioși a fost pe deplin recunoscut. Pentru noi, românii, Maitreyi Devi rămâne un personaj special, unul exotic și fermecător, cum nu mai există altul în literatura română. Însă citindu-i scrierile, vizitându-i casa din cartierul Bhowanipore al Calcuttei, cunoscându-i familia și aflând o mulțime de lucruri despre ea, Maitreyi Devi cea adevărată, o descoperi nu doar pe tânăra misterioasă care ascundea în sufletul ei întreaga Indie, ci și – mai ales – pe femeia puternică și înțeleaptă, a cărei moștenire continuă să influențeze generații.

Text de Mihaela Gligor, director

Centrul Clujean pentru Studii Indiene

Fotografii din arhiva familiei Sen

Sonobe Hideo 園部秀雄

Luptătoarea frumoasă și mai puternică decât bărbații

Sonobe Hideo (1870-1963) a fost maestră de arte marțiale japoneze și a fost șefa școlii Jikishinkage-ryu în naginata – o armă, care seamănă cu spada. În toată viața ei a pierdut numai de două ori în lupte și este considerată cea mai bună naginataistă din epoca modernă.

Ea s-a născut în 1870 în județul Miyagi, fiind a șasea fiică a lui KUSAKA Yozaburo. Numele ei era inițial Tarita (de ajuns) pentru că tatăl aștepta un fiu și la nașterea ei a spus „Mou onna wa tarita (femeile sunt de ajuns)”. Din copilărie Tarita era o fată activă și călărea cu calul tatălui ei fără permisiune.

În anul 1886 Tarita a văzut o demonstrație de arte marțiale ale lui SATAKE Kanryusai de la școala Jikishinkage-ryu și a decis să învețe artele marțiale de la el, învingând toată opoziția tatălui ei. Tarita a învățat naginata de la Kanryusai și de la soția lui și a participat la tura de demonstrare a artelor marțiale. Era cunoscută ca luptătoarea frumoasă cu sabie. Nu a uitat niciodată să facă exerciții de lovitură de 1000 de ori în fiecare dimineață și seară iar în 1888 Tarita a primit de la Kanryusai numele Hideo, care este, de fapt, numele unui bărbat. De atunci ea era numită SATAKE Hideo. În anul 1891 s-a căsătorit cu YOSHIOKA Gosaburo și a născut o fată. Dar în scurt timp soțul a murit iar fata ei a fost adoptată de o altă familie pentru că altfel Hideo nu putea să continue tura de demonstrare. În 1896 devine șefa școlii Jikishinkage-ryu, în naginata. În același an s-a căsătorit cu SONOBE Masatoshi – șeful școlii de kusarigama (armă formată dintr-o seceră și lanțuri)

Chokuyushin-ryu și devine SONOBE Hideo. A predat naginata la mai multe școli pentru femei. În anul 1926 primește cel mai mare titlu în artele marțiale: hanshi în naginata de către Dai Nippon Butoku Kai (societatea virtuții marțiale a Japoniei mari). În anul 1930 a făcut demonstrație de naginata la Sainenkan în fața familiei Împăratului, împreună cu YAMAUCHI Sadako, o altă naginataistă renumită.

Numărul luptelor la care a participat este de câteva sute. A luptat cu naginata împotriva adversarilor, care purtau sabie de bambus sau lemn ori o suliță. Până la vârsta de 93 de ani, când a murit, a pierdut numai de două ori.

În anul 1899 a luptat împotriva lui WATANABE Nobori – fost samurai, care a ucis cu sabia mai mulți oameni la sfârșitul epocii Edo și care a fost chiar o spaimă a brigăzii din Kyoto Shinsengumi. În timpul meciului, fiind speriat de Hideo, Watanabe a renunțat în mijloc luptei. Cu doi ani în urmă, discipolul lui Watanabe HOTTA, Sutejiro, s-a luptat cu Hideo la Butokuden din Kyoto și a lovit-o pe Hideo de două ori în cap cu sabia de bambus. Din pricina pierderii neașteptate a lui Hideo, publicul a aplaudat tare, deși aplauzele erau interzise la Butokuden. A doua pierdere a fost când Hideo a luptat cu un adversar care purta arma chigirigi. Această armă arată ca un băț, iar înăuntru este golit și lanțurile sunt ascunse. Neștiind asta, când adversarul a dat o lovitură, Hideo și-a apărat capul cu naginata, iar din capătul bățului s-au lansat lanțurile care i-au lovit spatele și a pierdut.

Marguerite Yourcenar: figură a universalității

Marguerite Antoinette Jeanne Marie Ghislaine Cleenewerck de Crayencour (8 iunie 1903 – 17 decembrie 1987), cunoscută sub numele de Marguerite Yourcenar, este prima femeie membră a Academiei franceze. Cu o activitate literară prolifică și o implicare activă în viața socială, scriitoarea de origine belgiană este o personalitate remarcabilă a culturii universale. Mai mult decât atât, autoarea *Memoriilor lui Hadrian* și a *Pietrei filosofale* este contemporană cu noi prin principiile și valorile pe care le-a promovat de-a lungul întregii sale vieți.

Dinamică și proteiformă, personalitatea scriitoarei Marguerite Yourcenar poate fi sintetizată prin formula *Varius Multiplex Multiformis*; în fond, activitatea ei se extinde dincolo de domeniul literar, în sfere de interes general în secolul nostru precum ecologia, protecția animalelor, probleme sociale (suprapopularea și pacea în lume). Preocuparea pentru protejarea naturii și a animalelor,

adânc ancorată în copilăria scriitoarei, se manifestă atât în opera sa, cât și în acțiunile civice în care se implică. Yourcenar susține diverse asociații ecologice și organizații care vizează protecția animalelor și participă la numeroase conferințe în aceste domenii cu scopul de a atrage atenția societății asupra unor probleme grave, chiar vitale.

Marguerite Yourcenar acordă importanță acțiunii, nu doar teoretizează. Pentru a proteja mediul, scriitoarea nu ezită să adopte o dietă vegetariană, aspect menționat și în volumul autobiografic *Ce? Eternitatea*, ultima parte a trilogiei intitulată *Labirintul lumii*, sau își frământă singură pâinea, cum îi va mărturisii lui Mathieu Gale, tocmai fiindcă acest gest cotidian, în aparență anodin, o apropie, mai mult decât reflecția filosofică, de esența personajelor sale romanești.

Întâlnirea cu alteritatea – sub forma lecturii, a dialogului sau a călătoriilor – a constituit o axă importantă a vieții lui Marguerite Yourcenar. Născută la Bruxelles, scriitoarea definește „patria” ca un spațiu multidimensional. În 1939 pleacă în Statele

Unite iar în 1950 se stabilește în Maine alături de Grace Frick, traducătoarea în engleză a operei sale și partenera sa de viață, în casa pe care o vor numi „Petite Plaisance”, unde vor fi scrise majoritatea operelor de maturitate. Izolată de restul lumii, departe de continentul european pe care îl va vizita aproape anual, Marguerite Yourcenar acordă o atenție deosebită botanicii, ocupându-se de amenajarea unei grădini cu specii rare de plante locale, unele dintre ele pe cale de dispariție. La sfârșitul vieții, în 1982, inaugurează la Mont-Noir, în munții Flandrei, o mică rezervație ecologică care îi poartă numele. Marguerite Yourcenar adoptă o poziție fermă și cu privire la problema energiei nucleare, a poluării aerului și a apei. Interesul față de aceste subiecte de ordin social transpare și în scrierile sale. Astfel, activitatea literară și cea socială se află în interdependență.

Marguerite Yourcenar mărturisește: „Mi-a displicut însă dintotdeauna să ader fără rezerve la un sistem”. Întreaga ei viață stă sub semnul libertății. În copilărie, nu a urmat o formă de învățământ standardizată, ci a studiat acasă, sub îndrumarea unui preceptor, întregul ei parcurs educativ fiind sprijinit și tutelat de figura paternă, alături de care a descoperit scriitorii clasici. Chiar dacă ulterior, Marguerite Yourcenar va susține examenul de bacalaureat, ea va rămâne mereu în afara sistemului de învățământ, preferând să urmeze studii private și să considere călătoriile drept cele mai eficiente mijloace de instruire, după cum afirma: „Înainte de toate, sunt un om al călătoriilor ...”. Drept urmare, o parte a operelor sale e inspirată de numeroasele călătorii întreprinse pe parcursul vieții. În timpul vizitei în Italia asistă la marșul lui Mussolini, eveniment ce va constitui punctul de plecare pentru *Obolul visului*. Trei ani mai târziu face o călătorie la Napoli, unde descoperă castelul Saint-Elme care va reprezenta decorul nuvelei „D'Après Greco” transformată ulterior în „Anna, soror”. Mai mult, vizita vilei Adriana din Trivoli îi stârnește un interes deosebit pentru figura împăratului Hadrian, protagonist al romanului *Memoriile lui Hadrian*. Autobiografie imaginară, această operă i-a adus scriitoarei nu doar premiul Femina-Vacaresco în 1952 ci și consacrarea literară.

Intensa activitate literară a fost recompensată cu numeroase distincții, dintre care amintim: *Grand prix national de la culture* (1974) și *Grand prix de l'Académie française* (1977). Mai mult, Marguerite Yourcenar devine *Doctor honoris causa* al Universităților Brunswick Maine (1971) și Harvard (1982). De asemenea, scriitoarea este aleasă ca membră a Academiei Regale de limbă și literatură franceză din Belgia (1970), a Academiei Franceze (1980) și a Academiei Americane de Arte și Litere (1982).

Vasta cultură pe care și-o însușește și pe care o explorează în scrierile sale, activismul social pe care îl promovează și multitudinea de distincții acordate, conturează portretul scriitoarei Marguerite Yourcenar ca o veritabilă figură a universalismului.

Text realizat de studentele Andreea Gînga, Magdalena Viorica Titi, Claudia Tomuș, Alexia Mirea, sub îndrumarea asist. univ. dr. Anamaria Lupan

Bibliografie și webografie:

1. YOURCENAR, Marguerite, Œuvres romanesques, Paris, Editura Gallimard, col. « Bibliothèque de la Pléiade », 1982.
2. YOURCENAR, Marguerite, Essais et mémoires, Paris, Editura Gallimard, col. « Bibliothèque de la Pléiade », 1991.
3. Portrait d'une voix, Maurice DELCROIX (éd.), Paris, Editura Gallimard, col. « Cahiers de la NRF », 2002.
4. GALEY, Matthieu, Les Yeux ouverts. Entretiens avec Matthieu Galey, Paris, Le Centurion, col. « Les Interviews », 1980.
5. ROSBO, Patrick de, Entretiens radiophoniques avec Marguerite Yourcenar, Mercure de France, 1972.
6. SAVIGNEAU, Josyane, Marguerite Yourcenar. L'invention d'une vie, Paris, Editura Gallimard, col. « Biographies », 1990.
7. Academia franceză, <http://www.academie-francaise.fr/les-immortels/roger-caillois> (consultat în 2 februarie 2022).
8. Site-ul Centrului internațional de Documentare Marguerite Yourcenar, <https://www.cidmy.be/> (consultat în 2 februarie 2022).
9. Site-ul Societății Internaționale de Studii Yourcenariene, <https://www.yourcenariana.org/> (consultat în 2 februarie 2022).

Clarice Lispector

La aproape 50 de ani de la moartea ei, opera lui Clarice Lispector nu e doar lectură obligatorie în Brazilia, dar ea însăși a atins statutul de mistică, înțeleaptă, și model literar iconic. Fața ei faimoasă apare pe postere, graffiti și tatuaje, și o varietate impresionantă de citate îi sunt atribuite mai mult sau mai puțin greșit pe social media.

Clarice este un nume atât de cunoscut în țara ei natală încât oamenii îi folosesc doar prenumele, ca pentru fotbalistul Pelé sau cântărețul Caetano. Cărțile ei se vând la automate în gări și aeroporturi și putem discuta opera lui Clarice cu șoferi de taxi sau vânzători stradali, mai ales în Rio de Janeiro, orașul unde și-a petrecut o bună parte din viață și unde, pe plaja din cartierul în care a locuit, Leme, putem să-i întâlnim statuia în mărime naturală.

Clarice Lispector a devenit o senzație literară la vârsta de 23 de ani în 1943 o dată cu publicarea primului ei roman, „Aproape de inima vijelioasă a lumii”, care a fost comparat cu opera Virginiei Woolf, a lui Katherine Mansfield și a lui James Joyce.

Între 1940 și 1977, Lispector a scris nouă romane, peste 85 de nuvele, numeroase editoriale și schițe literare, cunoscute ca și crônicas, și patru cărți de literatură infantilă. A tradus din limba engleză și franceză, printre autorii traduși numărându-se Agatha Christie, Jonathan Swift, Edgar Allan Poe, Jules Verne și Walter Scott.

Popularitatea ei a variat de-a lungul vieții, dar încă din timpul vieții, obținuse faimă și respect ca unul din cei mai apreciați scriitori brazilieni.

Stilul ei este jucăuș și dificil, filosofic și comedic, psihologic și senzual, dramatic dar fără intrigă. Poate fi interpretată ca o modernista întârziată, o scriitoare braziliană, o femeie, mamă și soție, una din primele femei din Brazilia care obține o diploma în Drept, copilul unor refugiați evrei, o scriitoare evreică puternic influențată de catolicism, o spiritualistă interesată de ocultism, misticism.

Conform traducătoarei Katrina Dodson, Lispector și personajele ei – majoritatea femei “în pragul exaltării, măreției, disoluției, extazului spiritual” și-au reclamat locul în canonul literar al literaturii din America Latină a secolului XX și continua să vrăjească noi cititori. Clarice are efectul acesta asupra oamenilor. Reproducând avertismentul pe care prietenul ei, scriitorul Otto Lara Resende l-a transmis academienei Claire Varin: “Ai grijă cu Clarice. Nu e literatură. E vrăjitorie.”

Născută pe 10 decembrie 1920 în Chechelnyk, în URSS (acum parte din Ucraina), a treia fiică a lui Pinkhas și Mania Lispector, familia ei a fugit de pogroamele antisemite de după Revoluția Bolșevică și s-a refugiat în Brazilia, unde Chaya a devenit Clarice.

Copilăria ei a fost marcată de sărăcie și tragedie – mama ei a murit de paralizie când Clarice avea 10 ani și tatăl ei a avut dificultăți constante în întreținerea familiei, mutându-se din Nord-Est la Rio de Janeiro în 1935.

Ca adolescentă, a devenit pasionată de romanele lui Dostoievski, Hermann Hesse și Monteiro Lobato. La facultate – a fost admisă la Facultatea de Drept cu al patrulea rezultat – a început să citească opera filosofului mistic Baruch Spinoza, care va fi o influență literară constantă.

Prima ei nuvelă, “O Triunfo” (“Triumful”), a fost publicată în revista Pan în 1940, același an în care tatăl ei a murit.

“Aproape de inima vijelioasă a lumii” (1943), cu lungi citate din Spinoza, a fost un succes de critică imediat, câștigând premii și comparații cu James Joyce și alți moderniști. Într-o cronică literară, poetul Lêdo Ivo a descris cartea ca “cel mai bun roman scris vreodată de o femeie în limba portugheză.”

În ciuda atenției, Lispector a părăsit Brazilia, ca urmare a căsătoriei cu un coleg de clasă, Maury Gurgel Valente, care a devenit diplomat. Va petrece următorii 15 ani mutându-se constant prin Europa și America în funcție de detașările lui diplomatice. Cuplul a avut 2 copii, Pedro și Paulo.

În afara Braziliei, Lispector a continuat să scrie, producând romanele complexe din punct de vedere lingvistic “O Lustre” (“Candelabru”) în 1946 and “A Cidade Sitiada” (“Orașul Asediat”) în 1949, deși acestea nu au generat succesul și interesul debutului său.

Ea și soțul său s-au despărțit în 1959, și s-a întors în Rio de Janeiro, unde a închiriat un apartament pe malul mării și a început să scrie editoriale, uneori folosind diferite pseudonime.

Și-a recâștigat fama o dată cu publicarea, în 1960, a colecției de nuvele “Laços de Família” (“Legături de Familie”), un best seller în Brazilia. Romanul din 1961, “A Maçã No Escuro” (“Mărul în întuneric”), din punctul de vedere al unui bărbat care tocmai și-a ucis soția, a fost tradus în limba engleză de Gregory Rabassa, traducătorul lui Gabriel García Márquez și Mario Vargas Llosa.

Declarația lui Rabassa ca Lispector “arăta ca Marlene Dietrich și scria ca Virginia Woolf” a fost repetată și parafrazată de mulți dintre admiratorii lui Lispector, deși autoarea a scris într-un editorial că nu îi plăcea să fie comparată cu Virginia Woolf.

A urmat o perioadă fertilă din punct de vedere creativ, publicând “A Paixão Segundo G.H.” (“Patimile după G.H.”) în 1964; romanul, în care o femeie fără nume găsește un gândac în camera servitoarei sale, fiind considerat capodopera ei.

Un incendiu în 1966 aproape o ucide, și dependența de somnifere derivă într-un comportament din ce în ce mai haotic. În 1977 a publicat nuvela “A Hora da Estrela,” (“Ora stelei”), o reflecție asupra vieții și morții unei tinere fete din Alagoas, statul din Nord Est în care familia Lispector a trăit atunci când au sosit în Brazilia. În același an, a suferit o hemoragie și se spune că a apostrofat o asistentă într-un spital din Rio de Janeiro, strigând “Mi-ai ucis personajul!”. A murit în data de 9 decembrie, 1977, la 56 de ani.

În singurul interviu televizat al autoarei, realizat în 1977 și difuzat postum, conform cerințelor lui Lispector, întrebată dacă renaște cu fiecare opera nouă, autoarea răspunde: “Bine, acum sunt moartă. Vom vedea dacă reasc. În acest moment sunt moartă. Acum eu vorbesc din mormânt.”

Webografie:

<https://www.youtube.com/watch?v=w1zwGLBpULs&t=18s>

<https://periodicos.unb.br/index.php/cerrados/article/view/30905/28018>

<https://www.newyorker.com/books/page-turner/the-true-glamour-of-clarice-lispector>

<https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2015/08/clarice-lispector/402011/>

<https://www.nybooks.com/articles/2009/09/24/the-brazilian-sphinx/>

<https://believermag.com/understanding-is-the-proof-of-error/>

<https://www.theparisreview.org/blog/2020/12/10/clarice-lispector-madame-of-the-void/>

<https://clas.berkeley.edu/literature-rediscovering-clarice-through-translation>

<https://www.nytimes.com/2020/12/18/obituaries/clarice-lispector-overlooked.html>

<https://site.claricelispector.ims.com.br/en/>

Figuri feminine norvegiene

Drumul către Norvegia pe care o cunoaștem astăzi ar fi fost poate mult mai lung și mai greu fără eforturile unor prezențe feminine creatoare, la momentul potrivit. Departe de a încerca să epuizăm lista contribuatoarelor, vă prezentăm în cele ce urmează câteva figuri reprezentative norvegiene.

Camilla Collett (1813–1895)

– scriitoare norvegiană, pionier în apărarea drepturilor femeilor –

Johan Gørbitz, Camilla Collett,
Muzeul Oslo, Portret din 1839

Camilla Collett s-a născut la 23 ianuarie 1813, în Kristiansand, sub numele de Wergeland, fiind sora binecunoscutului poet romantic norvegian, Henrik Wergeland. A murit la data de 6 martie 1895, în Oslo. Ea a fost prima scriitoare norvegiană care prezintă în scrierile sale poziția femeii în societate dintr-o perspectivă critică, realistă, fiind o reputată apărătoare a drepturilor femeilor. Opera sa reprezentativă este romanul intitulat *Ammandens døttre* (*Fiica guvernatorului districtului*) publicat anonim în două volume în 1854 și 1855, fiind adesea catalogat de critici, ca fiind primul roman modern din literatura norvegiană, axat pe teme sociale (*problemroman*¹). „Acest roman se încadrează în dezbaterile vremii despre căsătoria din dragoste și căsătoria rațională. În roman, Collett a analizat,

deopotrivă idealul feminin, diferențele dintre modul de a iubi al femeilor și al bărbaților, precum și cauzele care influențează dragostea femeilor și a bărbaților” (Ørjasæter², 2021). În plus, a publicat atât nuvele, cât și povestiri autobiografice. Collett folosește în operele sale ca temă principală critica societății, găsind adesea inspirație în opera literară a criticului danez, Georg Brandes, promotorul acestei abordări în literatură. Camilla Collett a fost și ea, la rândul ei, un pionier în privința abordărilor unor teme de factură feministă, o adevărată sursă de inspirație pentru mulți scriitori norvegieni de seamă, precum (Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Jonas Lie și Alexander Kielland). În plus, este important de subliniat faptul că opera literară a Camillei Collett poate fi încadrată în așa numita perioadă a *realismului romantic* norvegian (*romantisk realisme*). Pe de o parte, opera sa literară este de factură realistă datorită tematicii și abordării folosite, iar pe de altă parte, tipul de scriitură, expunerea, prezentarea evenimentelor acțiunii au adesea la bază elemente de factură romantică. Astfel, scrierile sale fac parte din perioada de tranziție dintre romantismul norvegian și epoca realismului. O notă de noutate o constituie modul în care își semna publicațiile, lucru care contravenea întru totul societății patriarhale norvegiene, din acele timpuri. Așadar, după publicarea trilogiei *Siste Blade (Ultimele File, 1868, 1872, 1873)*, semnează ultimul volum cu propriul nume, ceea ce reprezintă o încălcare clară a convențiilor societății de atunci. Conform regulilor de la acea vreme, nicio scriitoare nu avea dreptul să publice vre-o carte care să nu fie prefațată de un scriitor de sex masculin. Camilla Collett a fost numită ca membru de onoare în *Asociația Femeilor Norvegiene* și potrivit criticului literar și scriitorul norvegian Per Thomas Andersen: „Camilla Collett este considerată drept figura emblematică feminină pentru literatura norvegiană modernă” (Andersen, 2012: 200, t.n.³).

1 Termen folosit de Per Thomas Andersen în *Norges Litteraturhistorie (Istoria Literaturii Norvegiene)*, Oslo, Universitetsforlaget, 2012, p. 200.

2 În original: „Denne romanen skriver seg inn i samtidens diskusjoner om kjærlighetsekteskap og fornuftsekteskap. I romanen undersøkte Collett kvinneidealet og forskjellene på kvinnelig og mannlig kjærlighetsevne samt de ulike vilkåra som preger kvinners og menns kjærlighet.”; https://snl.no/Camilla_Collett, accesat în 12.02.2022.

3 În original: „Camilla Collett står som morsskikkelse for en moderne norsk litteratur”.

Amalie Skram

(1846-1905)

– scriitoare norvegiană, figură emblematică a naturalismului norvegian –

Amalie Skram – Portret 1869,
Fotografie de Georg Emil
Hansen, Biblioteca Regală

Berta Amalie Skram (cu numele de față Alver) s-a născut la data de 22 august 1846, în Bergen și a murit la Copenhaga, la data de 15 martie 1905. A continuat să scrie în stilul Camillei Collett, abordând deseori în operele sale critica socială cu accent pe condițiile de viață, adesea precare, ale femeilor, rolul acestora în societatea norvegiană de la acea vreme, dar și pe eșecul în relațiile de cuplu și în căsătorie. Opera literară a Amaliei Skram este încadrată în literatura norvegiană ca făcând parte din naturalism, fiind una dintre cele mai de seamă scriitoare norvegiene ale secolului al XIX-lea. *Hellemyrsfolket* (*Oamenii din Hellemyr, 1887-1898*) este titlul celei mai reprezentative lucrări din perioada naturalismului, fiind formată dintr-o serie de patru romane care reprezintă istoria unui neam de-a lungul a patru generații. Evenimetele sunt prezentate într-o manieră naturalistă cu accent pe problemele generate de factori precum: ereditatea și mediul înconjurător. În plus, Skram a mai publicat o serie de romane cunocute, *Constance Ring* (1885), *Lucie* (1888), *Forrådt* (*Trădat, 1892*),

Professor Hieronimus (*Profesorul Hieronimus, 1895*), dar și nuvele și povestiri. Ea a analizat și dezbătut situația femeilor burgeze în căsătorie, marcată de o mare inegalitate între bărbați și morala sexuală a femeilor, prezentând totodată și tulburările mentale apărute în urma unor dezechilibre emoționale și stări de anxietate.

Aceasta a pus bazele unei forme ale romanului modern norvegian, prezentând personajele, mediului și timpul într-o manieră pur realistă. „Ea a dorit să pună în lumină adevărul despre condițiile de viață ale oamenilor din încăperi închise, cum ar fi dormitorul, cabanele și crășmele întunecate. Prin urmare, romanele ei au creat dezbateri și implicare (t.n).”¹

1 În original: „Hun ville hente frem sannheten om menneskers livsvilkår fra lukkede rom som soveværelset, lugarer og mørke kneiper. Derfor skapte romanele hennes debatt og engasjement.”, https://snl.no/Amalie_Skram, accesat în 11.02.2022.

Sigrid Undset (1882-1949)

– singura scriitoare norvegiană
care a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură–

Sigrid Undset s-a născut la 20 mai 1882, în Kalundborg, Danemarca și a murit la 10 iunie 1949, în Lillehammer, Norvegia. Ea este singura femeie din Norvegia care a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură, în anul 1928. „Primul său roman de succes a fost *Jenny*, din 1911. A reprezentat remarcabil viața din Evul mediu prin romanele sale, cel mai cunoscut fiind *Kristin Lavransdatter* (*Cristina, fiica lui Lavrans, 1920-1922*) (t.n.)¹, formată din volumele *Kransen* (*Cununa*), *Husfrue* (*Stăpâna casei*) și *Korset* (*Crucea*). Pe plan personal, este important de remarcat faptul că autoarea a început să lucreze la primul roman din trilogie, *Kransen* (*Cununa*), la vârsta de 37 de ani, când trebuia să își îngrijească singură copiii, astfel încât ajungea să scrie noaptea. Este cunoscută în mod special pentru această trilogie, unde problematizează rolurile de gen tradiționale, pentru cărțile care i-au adus faima la nivel internațional, pentru câștigarea Premiului Nobel și pentru lupta pentru libertate, în toate formele ei. A evocat adesea rolul femeii în societatea norvegiană, fiind preocupată de teme precum căsătoria, familia, sentimentele dintre un bărbat și o femeie, subliniind faptul că libertatea socială și financiară se află la baza procesului de emancipare a femeii. Undset a scris în perioada neo-realismului norvegian (*ny realism*), publicând o serie de romane, eseuri, nuvele, lucrări autobiografice, piese de teatru și poezii. A fost o opozantă a nazismului și s-a implicat activ în mișcarea de eliberare a evreilor, susținându-și opiniile politice printr-o serie de articole și conferințe.

Sigrid Undset – Portret din 1932, fotografiat de Ernest Rude, Muzeul din Oslo

1 În original: „Hennes første suksess var romanen «Jenny» i 1911. Hun skapte spesielt inntrykk med sine romaner om livet i middelalderen, mest kjent er triologien om Kristin Lavransdatter”, conform https://www.vg.no/spesial/2013/norske_kvinner/index.php?fil-

Liv Ullmann

(n. 1938)

– celebră actriță norvegiană –

Liv Ullmann – Portret din 1966, fotografiat de Rigmor Dahl Delphin, Muzeul din Oslo

Deși este faimoasă în mod special pentru rolurile sale în filmele lui Ingmar Bergman, Liv Johanne Ullmann¹, născută la 16 decembrie 1938, la Tokyo, a regizat la rândul său numeroase pelicule, printre care *Kristin Lavransdatter* (*Cristina, fiica lui Lavrans*), inspirată de trilogia omonimă a scriitoarei Sigrid Undset. Liv a interpretat-o pe Nora în piesa de teatru *Et dukkehjem* (*O casă de păpuși*), scrisă de Henrik Ibsen și se implică în diverse proiecte feministe, fiind preocupată de drepturile femeilor, ale tinerilor și ale refugiaților, ajutând la înființarea comitetului UNESCO pentru femeile refugiate. A jucat în peste 40 de filme, fiind nominalizată de două ori la Premiul Oscar. Dincolo de succesul artistic, Ullmann se remarcă adesea prin implicarea sa activă în diferite cauze umanitare, dând astfel dovadă de solidaritate și spirit comunitar.

1 Informațiile au fost preluate și prelucrate de pe site-urile: https://nbl.sn.no/Liv_Ullmann și https://www.vg.no/spesial/2013/norske_kvinner/index.php?filter=0&sort=0&profile=62, accesate în 25.01.2022.

Raluca-Maria Panait – LC-NO

coordonator: lect.univ.dr. Raluca-Daniela Duinea

Anna Rogstad (1854–1938)

– prima femeie din Parlamentul norvegian –

În 1911, Anna Rogstad devenea prima femeie din *Stortinget*, aducând într-un cadru instituțional problema șanselor egale la învățământ pentru fete și băieți, care a preocupat-o în cariera sa de profesoară. A militat și pentru eliminarea diferențelor salariale între bărbați și femei, acordarea pensiilor pentru profesori sau accesul femeilor în biserică. În plus, a avut și un rol fundamental în mișcarea de universalizare a votului și a fondat două asociații importante, care se ocupă cu drepturile femeilor. „Rogstad s-a implicat, de asemenea și în dezvoltarea pedagogiei, scriind și editând mai multe manuale. Împreună cu alte profesoare voluntare a organizat cursuri serale pentru tinere, de menaj, croitorie, limba engleză și contabilitate. Scopul era să le facă pe tinerele femei independente economic”(t.n.)¹. În februarie 2021, a fost inițiat un demers pentru crearea unei sculpturi a Annei Rogstad în Oslo.

Anna Rogstad – Portret,
fotograf necunoscut

1 În original: „Rogstad var også engasjert i utviklingen av pedagogikken og skrev selv flere lærebøker. Sammen med noen andre frivillige lærerinner organiserte hun også kveldskurs for unge kvinner i husstell, kjolesøm, engelsk og bokføring. Målet var å gjøre de unge kvinnene økonomisk selvstendige”, conform <https://www.kvinnehistorie.no/person/t-1408>, accesat în 19.01.2022.

Gro Harlem Brundtland

(n. 1939)

– prima femeie prim-ministru din Norvegia –

Gro Harlem Brundtland – Portret
2011

Gro Harlem Brundtland s-a născut la 20 aprilie 1939, în Bærum, Norvegia și este medic și politician în Partidul Laburist Norvegian (Arbeiderpartiet). În 1963, a absolvit studiile de medicină la Universitatea din Oslo, urmând ca în 1965 să obțină o diplomă de master în Sănătate Publică la Universitatea Harvard din Statele Unite ale Americii. În 1981, a fost aleasă prima femeie prim-ministru din Norvegia. În plus, a mai ocupat funcția de prim-ministru al Norvegiei pentru încă două mandate. Timp de trei ani, a lucrat ca medic la Direcția de Sănătate, iar din 1969 a lucrat ca medic în cadrul Serviciului de Sănătate Publică din Oslo. În 1998 a fost numită director general al OMS (Organizația Mondială a Sănătății). A fost numită „Policy Leader of the Year” pentru coordonarea eforturilor împotriva epidemiei SARS în 2003.

Adina-Luiza BUZA – NO-EN

coordonator: lect.univ.dr. Raluca-Daniela Duinea

Eva Nansen¹

(1858-1907)

– prima femeie care a traversat Hardangervidda² pe schiuri –

Nu doar că a fost una dintre cele mai importante cântărețe de operă din perioada romantismului, dar Eva Nansen s-a remarcat și ca schior. În 1892, a devenit prima femeie care a traversat platoul montan Hardangervidda pe schiuri. „Eva Nansen a ajuns să aibă o mare importanță în introducerea dreptului femeilor de a participa la sporturile de iarnă pe picior de egalitate cu bărbații, prin apărarea dreptului femeilor la viața în aer liber și la sport, în Verdens Gang în 1893. Ea a prezentat un nou ideal de femeie – sănătoasă, puternică și independentă”³ (t.n.).

Eva Nansen – Portret pe schiuri
1889, realizat de Ludvic Szacinski,
Biblioteca Națională a Norvegiei

1 Informațiile au fost preluate și prelucrate de pe site-urile: https://nbl.sn.no/Eva_Nansen, accesate în 25.01.2022.

2 Platoul montan Hardanger.

3 În original: „Hun kom til å få stor betydning for kvinnes muligheter til å delta i vintersporten på lik linje med menn, bl.a. gjennom et forsvar for kvinnens rett til friluftsliv og idrett i Verdens Gang 1893. Hun fremstilte et nytt kvinneideal: den sunne, sterke og selvstendige kvinnen”, conform https://nbl.sn.no/Eva_Nansen, accesat în 25.01.2022.

Therese Bertheau¹

(1861–1936)

– prima femeie alpinist din Norvegia –

Therese Bertheau – Portret din Norsk fjellsport 1933

În ciuda carierei sale într-o sferă umanistă, profesoară de engleză și franceză, Therese Bertheau a practicat alpinismul de performanță. Printre reușitele sale se numără: cățărutul pe peretele Kolsås sau Marele Skagastølstind (2405 m), al treilea cel mai înalt vârf din Norvegia, fiind și prima femeie care obține o astfel de performanță. Dincolo de performanțele sale în domeniul sportiv, a introdus pantalonii ca obiect vestimentar feminin, fiind printre primele femei de la acea vreme, care îi folosește. Therese Bertheau a fost, de asemenea, prima prezență feminină în Asociația de Turism a Norvegiei și a fost, totodată, invitată să facă parte din Clubul Alpin Norvegian care, până în acel moment, restricționase accesul femeilor.

Raluca-Maria Panait – LC-NO

coordonator: lect.univ.dr. Raluca-Daniela Duinea

Ingrid Olsdatter Vestby¹ (1847 - ?)

– prima femeie care a sărit cu schiurile –

La 16 ani, Ingrid Olsdatter Vestby a fost prima femeie care a sărit cu schiurile în cursa de la Nordbybakken din orașul Trysil în ianuarie 1863, într-un concurs ce era, în mod normal, destinat doar bărbaților. După ce i-a fost aprobată o cerere scrisă de a participa la concurs, Ingrid a trebuit să aștepte până au terminat toți bărbații. Saltul său, însă, a fost unul impresionant, reușind să atingă o înălțime de 14,5 m. Într-un ziar din acea perioadă a fost consemnat faptul că Ingrid a aterizat perfect, deși mulți dintre cei care au sărit înaintea sa și-au pierdut echilibrul, iar saltul său a fost primit de public cu multe aplauze, fiind conștienți cu toții că reprezintă un eveniment istoric.

1 Informațiile au fost preluate și prelucrate de pe site-urile: https://www.playthegame.org/fileadmin/image/PTG2011/Presentation/Wednesday/Annette_Hofmann-Play_the_Game.pdf, (Women Challenge the IOC in Court: The Case of Ski Jumping, by Prof. Dr. Annette R. Hofmann) și https://books.google.ro/books?id=sbZ7BAAAQBAJ&pg=PT25&lp-g=PT25&dq=ingrid+vestby+olsdatter&source=bl&ots=uC4plo7JvG&sig=ACfU3U2XsPqe7DAALhQ8v-mmWyeMrBEwAA&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjX9-bF8cz1AhVuk_OHHR8ODJ4Q6AF6BAgKEAM#v=onepage&q=ingrid%20vestby%20olsdatter&f=false (Norway : the cradle of skiing, by Thor Gotaas), accesate în 25.01.2022.

Raluca-Maria Panait – LC-NO

coordonator: lect.univ.dr. Raluca-Daniela Duinea

Grete Waitz¹ (1953–2011)

– prima femeie campioană mondială la alergat –

Grete Waitz la Maratonul de la New York, în 2010

Una dintre primele sportive norvegiene, dar și una din cele mai importante atlete din Norvegia din toate timpurile, Grete Waitz, a dus o importantă muncă de pionierat în domeniul sportului feminin, fiind pasionată de alergarea pe distanțe lungi. În 1975, a instaurat noul record mondial pentru alergat la 3000 m, pe care tot ea l-a depășit în anul următor. De când a câștigat în 1978 Maratonul de la New York, Grete a devenit un adevărat star mondial. În următorii ani, a mai câștiga de încă opt ori acest maraton, ajungând o legendă și un model pentru femeile din SUA. A câștigat de cinci ori și Campionatul Mondial de Cross, reușind să obțină victoria și la Campionatul Mondial de Atletism de la Helsinki, devenind prima campioană mondială la atletism din istorie. „După ce a fost diagnosticată cu cancer, a înființat asociația *Activ împotriva cancerului*. Ea însăși a jucat un rol activ în a sublinia importanței prevenirii

și combaterii cancerului, printre altele și prin activitate fizică. Waitz avea doar 57 de ani, dar va rămâne mereu în cărțile de istorie ca una dintre cele mai mari personalități din sportul norvegian”(t.n.)².

¹ Informațiile au fost preluate și prelucrate de pe site-urile: https://www.vg.no/pesial/2013/norske_kvinner/index.php?filter=0&sort=0&profile=8 și https://snl.no/Grete_Waitz, accesate în 25.01.2022

² În original: „Etter at hun ble rammet av kreft, stiftet hun Aktiv mot kreft. Hun spilte selv en aktiv rolle ved å understreke viktigheten av å forebygge og bekjempe kreft blant annet gjennom fysisk aktivitet. Waitz ble bare 57 år gammel, men vil for alltid være skrevet inn i historiebøkene som en av Idretts-Norges største profiler”, conform https://www.vg.no/spesial/2013/norske_kvinner/index.php?filter=0&sort=0&profile=8, accesat în 25.01.2022.

Bibliografie și webografie:

1. Andersen, Leif Anker, 1991, Spor – Teoribok, Oslo, J.W. Cappellens Forlag.
2. Andersen, Per Thomas, 2012, Norsk litteraturhistorie, Oslo, Universitetsforlaget.
3. Moum, Tommy, 2014, Å lykkes med litteraturhistorie, Oslo, Cappelen Damm.
4. Steen, Ellisiv, 1985, Camilla Collett om seg selv, Oslo, Den norske Bokklubben.
5. Engelstad, Irene, 2019, „Amalie Skram” în Store norske leksikon, https://snl.no/Amalie_Skram, accesat în 12.02.2022
6. Hamm, Christine, 2022, „Sigrid Undset” în Store norske leksikon på snl.no. Accesat în 10 decembrie 2021, https://snl.no/Sigrid_Undset.
7. Hofmann, Annette R., Women Challenge the IOC in Court: The Case of Ski Jumping, https://www.playthegame.org/fileadmin/image/PTG2011/Presentation/Wednesday/Annette_Hofmann-Play_the_Game.pdf, accesat în 25.01.2022
8. Gotaas, Thor, 2011, Norway the Cradle of Skiing, trad. J. Basil Cowlshaw, Nesøya, Font Forlag, https://books.google.ro/books?id=sbZ7BAAAQBAJ&pg=PT25&lpg=PT25&dq=ingrid+vestby+olsdatter&source=bl&ots=uC4plo7JvG&sig=ACfU3U2XsPqe7DAALhQ8v-mmWyeMrBEwAA&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjX9-bF8cz1AhVuk_0HHR8ODJ4Q6AF6BAgKEAM#v=onepage&q=ingrid%20vestby%20olsdatter&f=false, accesat în 25.01.2022
9. Ørjasæter, Kristin, 2021, „Camilla Collett” în Store norske leksikon, https://snl.no/Camilla_Collett, accesat în 12.02.2022.
10. https://www.vg.no/spesial/2013/norske_kvinner/index.php?filter=0&sort=0&profile=28, accesat în 19.01.2022

11. https://nbl.snl.no/Liv_Ullmann, accesat în 25.01.2022
12. https://www.vg.no/spesial/2013/norske_kvinner/index.php?filter=0&sort=0&profile=62, accesat în 25.01.2022
13. <https://www.trondheim.no/en/history/anna-rogstad-1854-1938/>, accesat în 19.01.2022
14. <https://www.e-flux.com/announcements/378022/open-call-commission-to-create-a-sculpture-of-anna-rogstad/>, accesat în 19.01.2022
15. <https://www.kvinnehistorie.no/person/t-1408>, accesat în 19.01.2022
16. https://nbl.snl.no/Eva_Nansen, accesat în 25.01.2022
17. https://snl.no/Therese_Bertheau, accesat în 19.01.2022

Surse imagini:

Imagine 1: https://snl.no/Camilla_Collett, accesat în 12.02.2022.

Imagine 2: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?search=amalie+skram&title=Special:MediaSearch&go=Go&type=image>, accesat în 11.02.2022.

Imagine 3: https://snl.no/Sigrid_Undset, accesat în 19.01.2022.

Imagine 4: https://snl.no/Liv_Ullmann, accesat în 20.01.2022.

Imagine 5: <https://commons.m.wikimedia.org/w/index.php?search=anna+rogstad&title=Special:MediaSearch&type=image>, accesat în 19.01.2022.

Imagine 6: <https://commons.m.wikimedia.org/w/index.php?search=gro+harlem+brundtland&title=Special:MediaSearch&type=image>, accesat în 18.01.2022.

Imagine 7: <https://commons.m.wikimedia.org/w/index.php?search=eva+nansen&title=Special:MediaSearch&type=image>, accesat în 25.01.2022.

Imagine 8: https://snl.no/Therese_Bertheau, accesat în 19.01.2022.

Imagine 9: <https://commons.m.wikimedia.org/w/index.php?search=anna+rogstad&title=Special:MediaSearch&type=image>, accesat în 16.02.2022.

Conf. Dr. Roxana-Ema Dreve, Director

TU YOUYOU

Premiul Nobel pentru Medicină în 2015

“Medicina tradițională chinezească ne va ajuta să cucerim bolile care pun viața în pericol în întreaga lume și oamenii din întreaga lume se vor bucura de beneficiile sale pentru promovarea sănătății.”

Tu Youyou a apelat la textele medicale chinezești din dinastiile Zhou, Qing și Han pentru a găsi un remediu tradițional pentru malarie, extragând în cele din urmă un compus – artemisinină – care a salvat milioane de vieți. Când a izolat ingredientul despre care credea că va funcționa, s-a oferit voluntar să fie primul subiect uman. Ea este primul om de știință din China care a primit un premiu Nobel la o categorie științifică și a făcut acest lucru fără un doctorat, o diplomă de medicină sau o pregătire în străinătate.

Tu Youyou s-a născut în 1930 în orașul Ningbo de pe coasta de est a Chinei. Familia ei a pus accentul pe educație pentru ea și cei patru frați ai săi, dar ea a trebuit să ia o pauză de doi ani de la studii la 16 ani pentru că s-a îmbolnăvit de tuberculoză. Când s-a întors la școală, știa exact ce vrea să studieze: medicina. Voia să găsească leacuri pentru boli ca cea care o chinase.

La Beijing Medical College, Tu a studiat farmacologia, învățând cum să clasifice plantele medicinale, să extragă ingrediente active și să le determine structurile chimice. Când a absolvit în 1955, la vârsta de 24 de ani, Tu a fost repartizată să lucreze la nou înființată Academie de Medicină Tradițională Chineză, unde va rămâne toată cariera ei. Din 1959 până în 1962, a urmat un curs cu normă întreagă de medicină tradițională chinezească pentru cercetători instruiți în metode occidentale moderne.

Vietnamul de Nord a cerut Chinei ajutor pentru a lupta împotriva malariei, care a cauzat victime uriașe în rândul soldaților săi în războiul din Vietnam. Parazitul unicelular care provoacă malarie a devenit rezistent la clorochină, tratamentul standard al malariei. Președintele Mao Zedong a lansat Proiectul 523 la 23 mai 1967 pentru a găsi un remediu pentru malarie rezistentă la clorochină.

În 1969, când avea 39 de ani, Tu a fost numită șefa Proiectului 523. Prima sa activitate a fost cercetarea efectelor malariei in situ. Și pentru asta, ea a călătorit pe insula Hainan din sudul Chinei, care se confrunta la acel moment cu un focar de malarie. În acele păduri tropicale, Tu a fost martor direct la efectele devastatoare ale bolii asupra corpului uman.

La întoarcerea lor la Beijing, echipa a revizuit texte medicale antice pentru a înțelege modalitățile tradiționale chineze de combatere a malariei. La acel moment, peste 240.000 de compuși au fost deja testați pentru utilizare în potențiale medicamente antimalarice și niciunul nu a funcționat. În cele din urmă, echipa a găsit o referire la pelin dulce, care a fost folosit în China în jurul anului 400 d.Hr. pentru a trata „febrele intermitente”, un simptom al malariei.

În 1971, echipa lui Tu a izolat un compus activ din pelin care părea să lupte împotriva paraziților prietenoși malariei. Au testat extracte ale compusului, dar nimic nu a funcționat. Deci Tu a revenit încă o dată la textul antic. Ea s-a întrebat dacă ingredientul activ din pelin a fost deteriorat când au fiert pelinul pentru a prepara solventul, așa că a încercat un alt preparat, de data aceasta cu un solvent pe bază de eter. Deoarece fierbe la o temperatură mai scăzută, pelinul nu a fost deteriorat; când a testat-o pe șoareci și maimuțe, a avut o rată de succes de 100%.

Tu și doi colegi au testat substanța pe ei înșiși înainte de a le testa pe 21 de pacienți din provincia Hainan. Toți și-au revenit.

În anul următor, echipa lui Tu a distilat ingredientul activ al compusului, artemisinină, și și-a împărtășit descoperirile. Deși lucrarea ei nu a fost publicată în limba engleză până în 1979, la scurt timp după aceea, în 1981, OMS, Banca Mondială și ONU au invitat-o fiecare să-și prezinte concluziile pe scena globală.

„Artemisinină este un adevărat dar din vechea medicină chineză. Dar acesta nu este singurul exemplu în care înțelepciunea medicinei chineze a dat roade.”

A durat două decenii, dar în cele din urmă OMS a recomandat terapia combinată cu artemisinină ca primă linie de apărare împotriva malariei. Fundația Lasker, care a acordat lui Tu Premiul pentru Cercetare Medicală Clinică în 2011, a numit descoperirea artemisininei „probabil cea mai importantă intervenție farmaceutică din ultima jumătate de secol”.

Tu, la rândul ei, a fost reticent să-și asume creditul. „Nu vreau faimă”, a spus ea. Ea a deviat laudele către colegii săi din China modernă și antică. Când a acceptat Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în 2015, prelegerea ei s-a intitulat „Descoperirea artemisininei: un cadou de la medicina tradițională chineză pentru lume”. Dar era în mod clar mândră de descoperirea ei. „Orice om de știință visează să facă ceva care poate ajuta lumea.”

Webografie:

<https://www.nobelprize.org/womenwhochangedscience/stories/tu-youyou>

Printesa Khurshidbanu Natavan (1832-1897)

poetă, gânditoare și artistă

Considerată una dintre cele mai proeminente poete ale Azerbaidjanului, Khurshidbanu Natavan este cunoscută nu doar pentru gazelurile și rubaiatele¹ sale, ci și pentru acțiunile sale caritabile și măiestria decorațiilor sau desenelor în creion. Numele său, Khurshid Banu vine din persană și înseamnă „Doamna Soare”. Pseudonimul sub care a scris, Natavan, vine tot din limba persană și înseamnă „lipsit de putere”, nume adoptat după moartea unuia dintre fii săi în 1885.

Natavan Khurshid Banu Mehti Quli [khan qizi] s-a născut la Shusha², fiind singurul copil al lui Mehdigulu Khan Javanshir, cel din urmă conducător al Hanatului de Karabakh. La 13 ani a preluat conducerea Hanatului de Karabakh, contribuind la dezvoltarea socială și creșterea nivelului de trai din orașul său natal. Cunoscută

de publicul larg drept „flica hanului” și denumită „unica perlă” în interiorul palatului, Khurshidbanu Natavan a fost ultima succesoare a familiei domnitoare a Karabakhului. În 1850, s-a căsătorit cu Khasay Khan Utsmityev, cu care a avut doi copii – fiul Mehdigulu Khan ‘Vafa’ Utsmityev (1855) și fiica Khanbike Khanum Utsmityev (1856). Natavan a refuzat să îl însoțească pe Khasay în Dagestan și s-a întors la Shusha, unde s-a recăsătorit Seyid Huseyn în anii 1860. Unul din cei cinci copii pe care i-a avut cu Seyid Huseyn, fiul ei Abbas, a murit la 15 ani din cauza tuberculozei în 1885, durerea maternă devenind o sursă remarcabilă de inspirație pentru poemele sale. Natavan a murit în 1897 în Shusha. Ca un semn de respect, oamenii au purtat sicriul său pe umeri tot drumul de la Shusha la Agdam, aproximativ 30 km nord-est, unde a fost îngropată într-o criptă a familiei. Fiii săi Mehdigulu Khan și Mir Hasan Ağa au donat statului azer colecțiile de poezii în persană.

După moartea tatălui său, Natavan s-a angajat în acțiuni caritabile, promovând dezvoltarea socială și culturală a regiunii Karabakh. Spirit iluminat, Natavan era interesată de multe aspecte ale vieții oamenilor de sub domnia sa. Printre realizările sale cele mai des amintite se află introducerea primelor conducte de apă din Shusha și contribuția la sistemele de sănătate și educație. Mai mult, a investit foarte mult în creșterea cailor de Karabakh, rasă cunoscută pentru cursele din stepele de munte și pentru echitație. A fondat prima fermă de armăsari din această rasă, pentru unele exemplare câștigând medalii la expoziții internaționale.

În paralel, Natavan și-a construit o carieră literară, compunând gazeluri lirice în limbile azeră și persană. Poeziile sale au ca teme conductoare darurile iubirii, durerea pierderii, prietenia, umanitatea și compasiunea. Cu o viziune progresistă și o companie mereu boemă, Natavan a creat prima societate literară din Shusha, sprijinind dezvoltarea altor societăți literare în Azerbaidjan. Ea a condus cercul Majlis-i Uns de muzică și poezie, care reflecta valorile Iluminismului. Multe dintre poeziile sale romantice sentimentale sunt folosite în cântecele populare din zilele noastre.

Talentul lui Natavan s-a manifestat și sub alte forme, de pildă arta ornamentală. Broderiile sale au fost considerate opere de artă, fiind comparabile cu cele ale unor artiști orientali celebri. În 1866, dorința sa de a crea o compoziție unică a dus la realizarea unei coperti de album pentru calendarul islamic. Muzeul „Alexandre Dumas” din Paris expune o husă lucrată manual pe care autorul francez a primit-o de la Natavan drept cadou de consolare după ce aceasta îl învinsese într-un joc de șah. Alexandre Dumas poposise la Shusha în 1858 în timpul perioplului său prin Caucaz din anii 1858-1859³. La Muzeul Național de Artă din Azerbaidjan pot fi văzute o sumedenie de articole de gospodărie pe care Natavan le-a decorat cu perle și mărgele. La fel ca în viața literară, aceleași tendințe ale stilului cultural european pot fi observate și în desenele lui Natavan, inclusiv în schițele elegante în creion. Compozițiile sale prezintă scene intens decorate cu oameni, animale, păsări și motive florale. În colecția Muzeului de Istorie din Azerbaidjan se află expus o narghilea cu decorațiuni uimitoare cu mărgele colorate, cu un desen bogat de flori pe un fundal alb. Inspirată din scenele din orașul natal, artista reprezintă natura foarte poetic. Același muzeu are o poșetă decorată cu broderie de mărgele, care arată un cuplu iubitor în tradiția picturii în miniatură azeră.

La Institutul de manuscrise al Academiei de Științe din Azerbaidjan vizitatorii pot vedea paginile unui album de format mic cu gazeluri compuse de Natavan și alte poezii scrise de contemporanii ei. Albumul este ilustrat cu 30 de desene în creion de plumb, realizate de Khurshid Banu. Peisaje montane native, scene de sat și oraș, țărături de mare, flori decorative și păsări - toate aceste imagini sunt în ton cu emoțiile poeziei lui Natavan, atât în stilul lor, cât și în lirism. Desenele prezintă tendințele stilistice în pictură și în cultura azeră, în general, în secolul al XIX-lea. În creațiile sale putem vedea nu numai principiile de compoziție, ci, de asemenea, elemente separate cunoscute de pictură europeană și arta grafică orientală. Lucrările lui Natavan sunt impregnate cu emoție lirică, denotând un gen complet nou, diferit de cel al artiștilor orientali specializați în miniaturi, care ignorau legile perspectivei și prezentau realitatea în mod convențional. Desenele sale, în care prezintă palatul și moscheea, drumul în munți și țărături mării, diferă de alte desene prin autenticitatea și măiestria lor. Acestea sunt probabil primele desene peisagistice pictate în stil european în arta azeră.

În Shusha, monumentele dedicate lui Natavan, precum și cele ale altor două figuri azere proeminente, care decorau odată străzile centrale ale orașului, au fost grav deteriorate în timpul războiului din Nagorno-Karabakh din 1992, însă pot fi văzute astăzi în curtea Muzeului de Artă din Azerbaidjan. Fiind una dintre figurile feminine cele mai cunoscute din literatura Azerbaidjanului, în centrul capitalei Baku se află un monument dedicat lui Natavan.

1 Catren persan.

2 Oraș din regiunea Nagorno-Karabakh de astăzi.

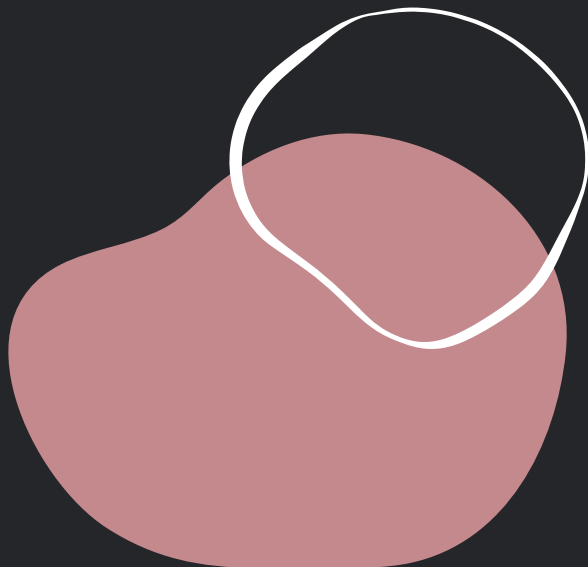
3 Cinematografia franceză explorează ideea unei producții cu Gérard Depardieu, în care să prezinte călătoria lui Alexandre Dumas în Caucaz, explorând totodată presupusa idilă, afecțiunea și admirația reciprocă dintre scriitorul francez și prințesa Natavan, cea din urmă fiind puternic influențată de cultura și gândirea occidentală.

Bibliografie și webografie:

1. „Natavan: The Artist Princess”, în Visions of Azerbaijan. Literature, vara 2009, vol. 4.2, <http://www.visions.az/en/news/57/64b32c14/>, accesat în 22/02/2022
2. JEYRAN BAYRAMOVA, „Depardieu Follows Dumas across the Caucasus Art”, în Visions of Azerbaijan, mai-iunie 2013, <http://www.visions.az/en/news/498/b3d848b5/>, accesat în 22/02/2022
3. <https://www.poemhunter.com/khurshid-banu-natavan/biography/>, accesat în 21/02/2022

Sursă ilustrație:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fd/Khurshidbanu_Natavan.jpg/387px-Khurshidbanu_Natavan.jpg?20131111152501

Marguerite Brankitse

Născută în 1957 în Ruyigi, Burundi, Marguerite Barankitse este o activistă umanitară care lucrează pentru a ameliora condițiile de viață a copiilor vulnerabili și pentru a elimina discriminarea etnică în Burundi.

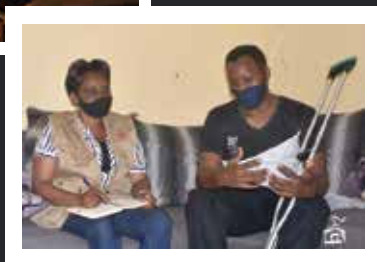
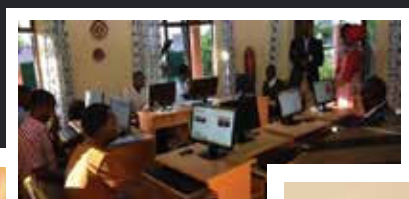
În 1993 a fost martoră la conflictele violente dintre hutu și tutsi, etniile majoritare din Burundi și a salvat 25 de copii de la un masacu. După aceste evenimente, a înființat "Maison Shalom", un adăpost care a oferit de-a lungul anilor acces la asistență medicală, educație și cultură pentru peste 20.000 de copii orfani aflați în nevoie.

În cei 26 de ani de funcționare, Maison Shalom a devenit o rețea mare de școli, spitale și servicii de asistență medicală în întreaga țară. Scopul său a fost de a îmbunătăți viața copiilor din Burundi, prin dezvoltare integrată și durabilă pentru a promova o pace durabilă în țară.

Cu toate acestea, în 2015, în urma violențelor forțelor de ordine împotriva contestatarilor candidaturii neconstituțională a președintelui de atunci, Barankitse a fost nevoită să părăsească Burundi. Maison Shalom a suferit consecințele crizei. În străinătate, Barankitse și-a dedicat toată energia pentru a ajuta peste 90.000 de refugiați burundezi din Ruanda. În 2017, ea a deschis în Kigali, capitala Ruandei, centrul comunitar « Oaza de pace ». Acest centru oferă sprijin psihologic și social victimelor torturii și violului și desfășoară activități în domeniul sănătății, educației, formării profesionale și culturii. De asemenea, sprijină tinerii în lansarea activităților generatoare de venituri.

Ea a declarat că viziunea ei este de a insufla demnitate refugiaților pentru a le menține visurile vii: „Răul nu are niciodată ultimul cuvânt – iubirea învinge întotdeauna”.

La nivel național și nu numai, Marguerite Barankitse este recunoscută pentru curajul și ambiția ei de a face bine. Activitatea ei umanitară și lupta ei pentru o pace durabilă a fost onorată cu numeroase premii internaționale :

- 1998: Premiul Juan María Bandrés pentru Drepturile de Azil
- 1998: Premiul pentru drepturile omului al Republicii Franceze
- 2000: Premiul Nord-Sud al Consiliului Europei
- 2003: Premiul Copiilor Lumii, pentru Drepturile Copilului
- 2004: Premiul Voices of Courage al Comisiei pentru femei și copii refugiați
- 2004: Patru Premii pentru Libertăți, de la Institutului Franklin și Eleanor Roosevelt
- 2004: Premiul Nansen pentru Refugiați
- 2008: Premiul Opus
- 2008: Premiul UNESCO
- 2009: Marea Ducesă a Luxemburgului, Maria Tereza, în calitatea ei de avocat eminent pentru copii al UNICEF, a vizitat Maison Shalom în timpul unui turneu în Burundi
- 2011: Marea Ducesă a primit-o pe Marguerite Barankitse în Luxemburg pentru a deschide o expoziție fotografică în sprijinul Maison Shalom
- 2011: Premiul ONU pentru Prevenirea Conflictelor
- 2016: Aurora Prize for Awakening Humanity în valoare de 1,1 milioane de dolari

Diane Roman Inamahoro

Webografie:

1. <http://www.severine-desmarest.fr/exposition-les-mains-de-la-paix.html>
2. <https://www.salientwomen.com/2020/10/12/biography-of-marguerite-barankitse-african-solidarity/>
3. <https://maisonshalom.org/en/in-burundi/>
4. https://www.platforma.org.uk/pf_events/changing-the-narrative/
5. <https://maisonshalom.org/en/category/rwanda/>
6. <https://www.salientwomen.com/2020/10/12/biography-of-marguerite-barankitse-african-solidarity/>
7. <https://mirrorspectator.com/2017/11/30/aurora-dialogues-global-refugee-crisis-held-berlin/>
8. https://www.la-croix.com/Semaine-en-images/Maggie-Barankitse-et-Louise-Arbour-primees-par-la-Fondation-Chirac-_NG_-2011-11-24-739870
9. <https://contendingmodernities.nd.edu/theorizing-modernities/descriptive-haste-prescriptive-haste/>

Portret de femeie

PERSPECTIVE MULTICULTURALE

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITÁT
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY

TRADITIO ET EXCELLENTIA

Design realizat de Mihaela Ancuța
Direcția Comunicare și Relații Publice, UBB

